

Kâhin Vanga'nın Din Felsefesi Üzerine¹

Rifat Atay²

Süleyman Pingov³

Özet

Belki Bulgaristan tarihinin tamamında önemli şahsiyetler sıralamasında en başlarda olan Kâhin Vanga, 31 Ocak 1911'de bugün Makedonya sınırları içerisinde, o tarihte Osmanlı toprağı durumundaki Strumitsa kasabasında doğmuştur. Normal bir bebek olarak dünyaya gelmiş ve çok güzel bir kız olan Vanga, hayatının dönüm noktası olan bir olaydan sonra kör kalır. Geçen zamanla birlikte de paranormal güçlere sahip olan Vanga, kâhinlik özelliğıyle zamanla bir dünya fenomeni olmayı başarır. İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi lideri Adolf Hitler tarafından bizzat ziyaret edilen, Rus gizli servisi KGB'nin bile tavsiyeler aldığı Vanga, 1996 yılında 84 yaşındayken vefat eder.

Çalışma, giriş ve dört alt başlık ve sonuçtan müteşekkildir. Girişte konunun kapsamı ve önemi ortaya konduktan sonra kaynak değerlendirmesi yapılmıştır. Alt başlıklarda ise sırasıyla, Vanga'nın hayatı, Tanrı tasavvuru, ölüm ve sonrası hakkındaki değerlendirmeleri ve son olarak kötülük problemine yaklaşımı ele alınmıştır. Bulguların özeti ve değerlendirme ise sonuçta yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vanga, kehanet, din felsefesi, Tanrı, ölüm ötesi, kötülük problemi

On Baba Vanga's Philosophy of Religion

Abstract

Baba Vanga, who probably occupies atop in all of the history of Bulgaria among the significant people list, was born on January 31st 1911 in the town of Strumitsa, situated today in Macedonia then part of the Ottoman soils. Vanga, normal as a baby and a beautiful girl, was blinded as a result of an event that happened to

1 Bu makale, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Yüksek Lisans Programı çerçevesinde hazırlanıp sunulan "Seminer" çalışmasının geliştirilmiş ve düzeltilmiş halinden üretilmiştir.

2 Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi, rifatay@akdeniz.edu.tr

3 Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, suleymanpingov2006@hotmail.com

be a turning point in her life. Through the passage of time, she gains paranormal forces and succeeds in becoming a World phenomenon in time as a result of her prophetic characters. She was visited by the Nazi leader Adolf Hitler in person during WW II and also consulted by the Russian KGB in some matters. Vanga passed away in 1996, aged 84.

The study comprises of an introduction and four subheadings. In introduction, having set out the limits of the subject and of its importance, the existing resources have been evaluated. In the subheadings, respectively, Baba Vanga's life, her conception of God, her evaluations of life after death and finally, her approach to the problem of evil have been examined. A brief summary of the findings and an evaluation can be found in conclusion.

Keywords: Baba Vanga, prophecy, philosophy of religion, God, life after death, problem of evil

Giriş

Daha çok Doğu Avrupa ve Rusya'da olmak üzere, bir dünya fenomeni olan Vanga, Türkiye'de çok az tanınmaktadır. Az tanınmasının sonucu da hakkında yazılan akademik bir çalışmanın olmamasıdır. Ülkemizde onun hakkında sadece gerçekleşmiş ya da gerçekleşecek olan ile ilgili birkaç kehanet, kısa bir hayat bilgisi ve akademik olmayan bir kitap dışında hemen hemen hiçbir çalışma bulunmamaktadır. Bu yüzden Vanga'nın hayatı ve din felsefesi hakkında düşüncelerini incelemenin faydalı olacağı kanaatindeyiz. Biz Vanga'nın kâhinlikle ilgili tarafını değil, daha çok din felsefesi ile ilgili tarafını incelemeye çalıştık.

Bunu yaparken de Bulgarca, Rusça, İngilizce ve Türkçe kaynakları taradık. Ancak çalışmamızda, bu taramadan sonra tespit ettiğimiz ana kaynakları kullanmış olduk. Farklı dillerdeki kaynakları genel olarak değerlendirecek olursak, Rusça olarak oldukça fazla kaynak olduğu gözden kaçmamakla beraber, genelde sanal ortamda olan kaynaklar daha çok onun kâhinlik özelliğiyle ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Çok fazla olmayan İngilizce kaynakların da aynı özellikte olduğu söylenebilir. Türkçe kaynaklara gelecek olursak, sanal olarak Vanga ile ilgili birçok haber bulunsa da kayda değer bir kaynak yok denebilir. Kitap olarak ise tek kaynak Renan Seçkin'in hazırladığı *Kâhin Vanga* kitabıdır. Bu kitabı araştırdığımızda ise, hayatına dair kısmının Bulgarca ana kaynaklardan birebir tercüme olduğunu tespit ettik. Diğer bölümlerdeki alıntılar da aynı tarzda olmakla beraber burada alıntılar arasında yazarın kendi yorumlarına da rastlanmaktadır. Biz, Bulgarca ana kaynakları kullanıp zaman zaman Renan Seçkin'in tercümesinden faydalandık.

Vanga ile ilgili ana kaynak, Bulgarca yayınlanan, en kapsamlı ve herkes tarafından kullanılan, Vanga'nın yeğeni olan Krasimira Stoyanova'nın yazdığı kitaptır. Kitabın orijinal adı БАИГА (VANGA)'dır. Bu eser Vanga hayattayken ve kendisine danışılarak yazıldığı için içindeki bilgiler diğer kaynaklara nazaran güvenilir görünmektedir. Bir başka kaynak Petır Bakov'un НА КОЛЕНЕ ПРЕД ВАИГА (Na Kolene Pred Vanga) *Vanga'nın Önünde Saygıyla* adlı eseridir. Bu eser daha çok

bir röportaj şeklinde olup kaynaklar arasında önemli bir yere sahiptir. Bir başka önemli kaynak ise, Vanga'nın gelini olan Dr. Zdravka Metodieva'nın *BAHGA Kakvato ya Poznavah* (Vanga Kakvato ya Poznavah) – *Vanga Tanıdığım Gibi* eseridir. Felsefi açıdan belki de en önemli kaynaklardan biri de Kilise görüşlerini barındıran ve akademik bir çalışma olan *OTЗВУКЪТ* (Otzvukıt) - *Yansıma* adlı kitaptır. Akademisyen bir rahip olan Visarion, bu çalışmasıyla Bulgaristan'da büyük yankı uyandırmıştır. Kilisenin görüşlerini bu eserde anlatılanlarla yorumlamaya çalışacağız.

1. Hayatı

Vangelia Pandeva Gushterova (Vanga) 31 Ocak 1911'de bugünkü Makedonya sınırları içerisindeki, o tarihte Osmanlı toprağı olan *Strumitsa* kasabasında doğdu. Bugün hala bölgede 5000 Müslüman – Türk ve Roman nüfus varlığını sürdürmektedir.⁴

Babası Pande Surçev genç yaşlarındayken, o dönem Osmanlılara karşı savaşmak için kurulan çetelere katılmıştır. Çok geçmeden yakalanır ve müebbet olarak *Yedi Kule* hapisanesine gönderilir. Çıkma ümidi kalmadığı o dönemde, 1908 yılında *İttihat ve Terakki* tarafından serbest bırakılmıştır. Pande doğduğu köy olan Novo Selo'ya (Yeniköy) vardığında orada kimseyi bulamamıştır. Günlerce dolaşmış ve bir gün kulağına çok makul bir haber gelmiştir: Strumitsa Belediyesi, göçen Türklere kalan evleri ve toprakları dağıtmaktadır. Pande şehrin kenarında küçük bahçeli eski bir ev alabilmiştir. Sonra birazcık toprak da alır ve ilk önce tek başına daha sonra da âşık olduğu ve evlendiği eşi Paraskeva ile beraber çalışmaya başlar.⁵

Vanga'nın doğum tarihi de hayatındaki birçok şey gibi gizemlidir. Akrabalarının gösterdiği tarih 31 Ocak'tır, Vanga Vakfı⁶ ise resmi evraklarına dayanarak doğum tarihini 3 Ekim olarak göstermektedir. Bazı yerlerde doğum yılı 1913 olarak gösteriliyorsa da dayandıkları bir kaynak yoktur. Neyse ki, iki taraf da doğum yılını 1911 olarak göstermektedir.⁷

Yoksulluk ve imkânsızlık içinde büyüyen çocuk, ateşli ve inatçı bir karakterle dikkatleri çekmektedir.⁸ Bu huyunu hayatının sonuna kadar içinde taşımıştır.⁹ Bunun sebebi de hem yaşadığı zor dönemler hem de anne sevgisi eksikliği olabilir. Nitekim araştırmalar anne yokluğunun psikolojik problemlere neden olabileceği-

4 Renan Seçkin, *Kâhin Vanga*, Sınır Ötesi Yayınları, İstanbul 2009, s. 11.

5 Krasimira Stoyanova, *Vanga*, ABG Yayınları, Sofia 2006, s. 31.

6 Vanga Vakfı: 4 Aralık 1994 yılında Vanga'nın Rupite'deki evinde kurulmuştur. Bulgaristan'da tanınan bazı akademisyenler, avukatlar vb. kişiler vakfın kurucularındandır. Vakfın amaçlarından bazıları, kâhin Vanga'nın hayatını ve yaptıklarını tanıtmak, milli ve dini kültür ve gelenekleri yeniden geliştirmek ve yaymak konusunda faaliyetler oluşturmaktır. Daha fazla bilgi için bkz. <http://fondacia-vanga.com/> (E.T. 27.04.2016).

7 Zdravka Metodieva, *VANGA Kakvato Ya Poznavah*, Fakel Yayınları, Sofia 2015, s. 15.

8 Seçkin, *a.g.e.*, s. 11.

9 Vanga, kendi seçtiği bir yerde bir kilise yaptırıyor. Ancak Bulgar kilisesinden beklediği desteği göremiyordur. Buna karşın çok yaşlı olmasına rağmen, ateşli ve inatçı bir şekilde Kilisenin bölge sorumlusu ile nasıl tartıştığını görebilirsiniz. <https://www.24chasa.bg/Article/815531> (E.T. 27.04.2016).

ni göstermektedir.¹⁰ Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Strumitsa Sırpların toprağı olmuştur. Yeni yöneticiler, yeni ve çok sert hükümler ve kısıtlamalar getirmişlerdir. Vanga için zor olan hayat daha da zorlaşmaya başlar. Buna rağmen o çok mutlu, neşeli ve hayat dolu bir çocuktur, babası için ise aynı şeyler geçerli değildir. Hem iş hem çocuk hem ev işleri onu yıpratmaktadır. Bu sebeplerden dolayı tekrar evlenmeye karar verir. Ancak işi hiç kolay değildir. İyi bir işi olmayan, yoksul, dul ve çocuklu bir adamın eş bulması oldukça zordur. Bütün bunlara rağmen kısmeti yüzüne gülmüştür. Köydeki en güzel kızlardan biri olan Tanka Georgieva, Bulgar bir komutanla nişanlıdır. Ancak bazı sebeplerden dolayı nişan bozulur ve aile bu utanç verici durumdan kurtulmak için onu hemen Vanga'nın babası Pande ile evlendirmeye karar verir.¹¹ Pande'nin kardeşi Kostadin, baba ocağı olan Novo Selo'da varlıklı biri olmayı başarmıştır. Kardeşinin ailesinin durumunu öğrenince onlara acımış ve yanına çağırmıştır. Bu şekilde hem onları zor durumdan kurtarmış hem de çiftlikte onlara iş vermiştir. Aile bu teklifi kabul ederek 1923 civarında Novo Selo'ya taşınmıştır.

Kardeşinin bakımı ve ev işleri ile uğraşan Vanga'nın o zamanlar en sevdiği oyun başka bir odaya bir cisim yerleştirip, sonra da onu bulmaya çalışmaktan ibarettir. Bunu defalarca tekrarlamaktadır. Gözlerini kapatıp, kör taklidi yaparak cisme ulaşmaya çalışan küçük Vangelia, bu oyunuyla çevresinde endişe ve tepkilere yol açmaktadır.¹²

Evin büyük çocuğı olan Vanga on iki yaşına varmıştır. Onun görevi her gün eşekle köyün dışındaki ahırlara gidip iki güğüm süt getirmektir. Bu sıralarda çok önemli ve Vanga hakkında yazılan bütün kitaplarda da yer alan bir olay gerçekleşir. Bu olay, onun, dünyadaki çoğı insan için görünmez olan bir dünyayı görmesini sağlamıştır.

Bir yaz günü Vangelia ve iki kuzeni ahırlardan köye dönüş yolunda ilerlerken, tam yol üzerinde bulunan Han çeşmesine uğradıkları sırada aniden korkunç bir fırtına kopar. Hava kararır, güçlü bir rüzgâr çıkar. Rüzgâr, ağaçların dallarını kırıp savurur; fidanları kökünden söküp atar. Toz, toprak, ağaçların dalları ve yapraklar havada uçuşup oluşan hortumun içinde havalanır. Fırtınanın şiddetiyle çeşmenin yanına düşen iki kuzenin şaşkın bakışları arasında, hortum küçük kıızı yerden alıp havalandırarak iki kilometre ötedeki *Tırnaka* denen araziye savurur. İlginçtir ki hiçbir resmi kayıta o günler hatta haftaları kapsayan zaman diliminde bir fırtına, hortum veya benzeri bir hava durumu raporuna rastlanmamıştır. Uzun süre kıızı arayan köylüler, onu korkudan delirmiş, taş toprak ve kırık dalların altında gömülmüş vaziyette bulurlar.¹³

Eve getirilen Vanga'nın toprakla dolmuş olan gözlerini yıkamaya başlarlar, ancak bunun hiçbir faydası olmamıştır. Daha gece çökmeden gözleri kanla dolar ve göz

10 Orhan Gürsu, "Değişen Dünyada Aile ve Psikolojik Problemler," *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17 (1) (2015), s. 103.

11 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 32.

12 Seçkin, *a.g.e.*, s. 11.

13 Seçkin, *a.g.e.*, s. 12.

bebekleri beyazlaşır. Gözleri iyice iltihaplanan küçük kıza Üsküp'te üst üste başarısız iki ameliyat yapılır. Ne yazık ki Vanga'nın gözlerine perde inmesine engel olamazlar. Vanga'nın babasına Belgrad'da üçüncü bir ameliyat tavsiye edilir, fakat bu ameliyat Pande'nin maddi gücünü fazlasıyla aşar. Çok yoksul olan baba, evdeki eşyaları ve tek koyununu satar. Bu şekilde parasının ancak yarısını denkleştirebilen baba, fazladan yol masrafı olmaması için kızının yanında gitmek yerine onu Belgrad'a gidecek olan komşusunun refakatinde gönderir. Komşusu varlıklı biridir ve oğlunun ziyaretine gitmektedir. İyi giyimli komşuyu babası sanan doktor, dışarıdan görüldüğü gibi onu fakir kızdan kurtulmak isteyen bir zengin akraba sanmıştır. Parasının da gereken ücretin sadece yarısı olduğunu görünce kızgınlıkla "yarı paraya yarım ameliyat" yapacağını ifade etmiştir. Eve döndüğünde az da olsa görme yetisine kavuşan kızın doktorun da tavsiyesiyle güçlü gıdayla beslenmesi, steril ve temiz ortamda ve en önemlisi özel bakım altında olması gerekmektedir. Tüm parası tükenen ve zaten fakir olan aile için bu imkânsız bir durumdur. Vanga'nın ihtiyacı olan şeyler temin edilemez, gerekli olan bakımı göremez.¹⁴

1924 yılında Vanga'nın bir erkek kardeşi daha olmuştur. Babası komşu köylerde hizmetçilik yaparken, üvey annesi tarlada çalışır, Vanga da iki küçük kardeşinin bakımıyla ilgilenir. Bu ağır şartlar altında sağlığına gereken özeni gösteremeyen Vanga'nın gözlerine tekrar perde iner. Başka bir ameliyat söz konusu olamayacağından dolayı da Vanga görme yetisini bu defa tamamen ve hayatının sonuna kadar kaybeder.¹⁵

Kaynaklarda onun daha sonra görünmeyen şeyleri görebilme yeteneğinin bu olayda geçirdiği stresten dolayı mı yoksa daha sonra mı başladığına dair kesin bir bilgi geçmemektedir. Yakınları ise onun bu kabiliyetini 1929 yılında fark eder ve bunun hakkında konuşmaya başlarlar.¹⁶

Bir gün komşulardan biri Vanga'nın babasına Vanga'yı Sırbistan'ın Zemun şehrinde körler okuluna gönderip hem eğitim alması hem de iyi bir bakım almasını tavsiye etmiştir. Baba başvurur ve çok geçmeden de olumlu cevap alır.¹⁷

Vanga on beş yaşındayken, Belgrad'a yakın olan Zemun'daki körler okuluna yatılı olarak gönderilir. Körler alfabetini öğrenen Vanga aynı zamanda piyano çalmaya da başlar. Belki doğuştan bu konuda yetenekli olduğu için en sevdiği ders müziktir. Körler okulunda üç yıl kalan Vanga diğer derslerin yanında temizlik, açıcılık, örme ve diğer ev işlerini de kendi kendine yeterli olacak şekilde yapmayı öğrenir. Okuldaki öğrencilerden biri olan Dimitir varlıklı bir ailenin oğludur. Vanga ile yakınlaşır ve çok geçmeden ona evlenme teklifi eder. On sekiz yaşındayken evlenmek için babasından onay bekleyen Vanga, memleketinden farklı bir haber alır. 1926 yılında doğan Lübka adındaki kız kardeşinden sonra dördüncü çocuğuna hamile kalan üvey annesi, doğum sırasında ölmüştür. Vanga'nın aşkına, okuluna, daha iyi bir yaşam hayallerine veda etmesi ve eve dönmesi gerekmiştir.

14 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 33.

15 Seçkin, *a.g.e.*, s. 13.

16 Svetla Teodorova, *Vanga: Otvid Predela*, İztok-Zapad Yayınları, Sofia 2011, s. 38.

17 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 34.

Strumitsa bölgesinin ilginç bir göreneği bulunmaktadır. *Gergövdən* denilen bayram öncesi akşam, köyün kızları toplanıp çil sürahinin içini *nişan* denilen bir şey atarlar ve bayram olan bir sonraki gün ise bu nişanlarına bakarak kısmetlerini tahmin ederlermiş. Gelecekleri tahmin etmesi için kendi aralarında bir kâhin seçerlermiş. Kör olduğu için sevindirmek amacıyla genelde Vanga'yı seçerlermiş. Ama son zamanlarda bu iş herkesin çok garibine gitmeye başlamıştır, çünkü Vanga'nın çektiği ve yakın zamanla ilgili bulunduğu tahminlerin hepsi tutmaktadır. Herkes hayran kalmıştır ama kimse Vanga'nın gerçek bir kâhin olabileceğini aklının ucundan bile geçirmemiştir.¹⁸

Bir gün babası güttüğü koyunlardan tekini kaybedip öfkeli bir şekilde eve döner. Kara kara bunun hesabını sürü sahibine nasıl vereceğini düşünüp durur. Kızı, "Kızma, koyunun Monuspitovo köyündeki Atanas'tadır" diyerek onu teselli etmeye çalışır. Babası, öyle birini tanımadığından dolayı şaşırıp, köyün dışına bile çıkmayan kızına bunu nerden bildiğini sorar. Vanga, babasına bunu rüyasında gördüğünü açıklamaya çalışır. Babası hakikaten o köye gidip koyununu söz konusu adamın sürüsünün içinde bulur. Bu, Vanga'nın yeteneğinin ortaya çıktığı olaylardan biridir.

1939 yılında genç kız ciddi bir akciğer hastalığına yakalanıp 8 ay boyunca ölüm kalım mücadelesi verir. Durumu tamamen ümitsiz hale gelince eve doktor çağırılır. Gelen doktor, kızın zayıf ve uzun süre yatmaktan dolayı yaralarla kaplanmış vücudunu görünce tiksintiyle sağlık ocağından dezenfeksiyon ilaçları ve pudra ister. Kız kardeşi Lübka'ya ise, ablasının durumunun çok kötü olduğunu ve yakında öleceğini söyler. Lübka bundan iki gün sonra çeşmeden doldurduğu sularla eve gelince tam bir şok geçirir, çünkü evin önünde ablasını dimdik ayakta etrafı süpürürken bulur. Vanga sadece iyileşmiş olmakla kalmamış, garip bir güçle dolmuştur. O artık başka bir insan gibidir, yeni, alışılmadık güçlere ve diğer insanlardan farklı bir kadere sahiptir. Kız kardeşinin geldiğini anlayan Vanga onu "Hadi hemen başla! Temiz olması için her yeri süpürmeliyiz, çünkü yakında buraya birçok insan gelmeye başlayacak" sözleriyle şaşırtmıştır.¹⁹

Bilim, günümüzde bile böyle bir fenomeni açıklayamaz. Bitmiş olan hayati gücün tekrar geri gelmesi mümkün olabilir ancak ciddi bir tedavi ile mümkündür. Bu da rehabilitasyon, özel prosedürler, sağlıklı beslenme, fizik tedavi vb. metotları gerektirmektedir. Bugünkü tıp mucizeler gerçekleştirilmektedir diyebiliriz ancak Vanga'nın yaşadığı dönem ve yoksul şartları düşününce öyle bir şey mümkün değildir. Yani böyle bir *canlanma* tıbbi ve biyolojik açıdan mümkün değildir. Okültizm inanışına göre ise böyle ani ve mucizevi canlanmalar mümkün olabilir, o da sadece ruhun bedeni terk ettiğinde onun yerine yeni bir ruh girmesiyle mümkün olabilir.²⁰

1940 yılının yazında Vanga'nın babası çalışırken kötü bir şekilde düşer. Eli kırılır ve elinde çok derin bir yara açılır. Zamanla yara enfeksiyon kapar ve çok geçme-

18 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 35.

19 Seçkin, *a.g.e.*, s. 14-15.

20 Teodorova, *a.g.e.*, s. 46. Yazar kitabında bu konuyu oldukça geniş bir şekilde açıklamaktadır.

den kangren olur. Pande'nin durumu gün geçtikçe kötüleşir. Birkaç ay sonra baba Pande vefat eder ve arkasında dört öksüz bırakır. Vanga'nın bundan sonraki hayatını çaresiz ve ıstırap dolu günler takip etmiştir. Onun tükenmez sabrı ve güçlü karakteri diğer çocuklara örnek olmuş ve ayakta durmalarını sağlamıştır.

Bu zamanlarda Vanga'nın hayatında gerçekleşmiş olan en önemli olaylardan biri daha meydana gelmiştir. Vanga, kardeşi Lübka ile köyün dışındaki bir kuyudan su doldurmaya gitmiştir. O gün, Vanga'nın üzerine garip bir hal çöker ve Lübka onun uzun süre suskun ve etrafa son derece ilgisiz kaldığını görünce korkudan ağlamaya başlar. Dalgınlıktan bir anda çıkan Vanga ona şu şekilde seslenmiştir:

“Korkma, korkacak bir şey yok, sadece biriyle konuşuyordum. O bir atlıydı ve atına su içirmek için gelmişti. Atına yer vermediğin için kızmamasını söyledim, çünkü sen onu göremiyorsun. Atlı bana ‘Kuyunun etrafındaki beyaz çiçekli küçük bitkileri görüyor musun? Bu şifalı yıldız otudur ve birçok hastalığa iyi gelir’ diye söyledi.”²¹ Ablasının bu söylediklerinden sonra etrafına bakan Lübka o ana kadar hiç görmediği ve bir daha da hiçbir zaman göremeyeceği bu ilginç olan otu fark eder. İlk anda bu ot dikkatini çektiyse de hemen kendine gelir ve ablasını elinden tutup evlerine giderler.

Bu şekilde Vanga'nın hayatında kilit rolü oynayacak ve hayatının sonuna kadar da devam edecek olan bu atlı ile görüşmeler başlamış olur. Ama burada atlının ona bir ot göstermesi dikkat çekicidir. Vanga daha sonra her ne kadar kehanetleriyle ve kimsenin göremediği şeyleri görmesiyle meşhur olsa da onun otlarla ve çeşitli şekillerde hasta iyileştirme yeteneğiyle de meşhur olduğu bilinmektedir. Yanına gelen birçok hastayı farklı yerlerde yetişen otlara yönlendirmiştir. Hayatında hiç botanik ve fitoterapi bilgisi almayan Vanga, bu yeteneğini atlıya atfetmektedir.

Atlının ikinci gelişini Dr. Zdravka şöyle anlatmaktadır:

“Atlının ikinci gelişi ise, annemin evinde çok hasta bir vaziyetteyken olmuştur. O zaman ona, bundan sonra insanların geleceğini bilebileceğini, İkinci Dünya Savaşı'nın başlayacağını ve artık geriye dönüş olmadığını belirtmiştir. Vanga'nın burada kalıp ona gelen insanların akraba ve yakınlarının hayatta olup olmadıklarını veya nerede olduklarını yanan bir muma bakarak söyleyeceğini açıklamıştır. Vanga annem bu ağır göreviyle nasıl başa çıkacağını sorunca, atlı ona sürekli yanında olacağını ve insanlara söyleyeceklerini ona haber vereceğini söylemiştir. Ayrılmadan önce de Vanga'nın hiç kendi çocuğu olmayacağını da haber vermiştir.”²²

Vanga'nın anlattıklarına göre bu atlı, uzun boylu, sarışın ve *tanrısal* bir güzelliğe sahiptir. Eski savaşçılar gibi ay ışığında parlayan metal giysiler giyiyor ve o kadar çok ışık saçıyormuş ki, küçük karanlık odası gündüz gibi aydınlanırmış. Vanga bu anları şu şekilde anlatır: “Ona bakıyorum, bakıyorum, sanki artık kör değilmişim gibi, fakat hiçbir şey anlamıyorum. Ben de ona hayretle ve merakla bakıyorum ve

21 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 38.

22 Metodieva, *a.g.e.*, s. 22.

kendisine aşıkımışım gibi de seviniyorum. Tanrım! Ondan nasıl bir güzellik yayıldığını tahmin bile edemezsin.”²³

Bellidir ki, Vanga'nın yeteneği, görünmez dünyalardan gelen bu varlığa bağlıdır. Vanga hayatı boyunca her şeyin ona bir Ses tarafından haber verildiğini söyler. Bu atlının bir aziz mi yoksa daha önce bu topraklarda yaşamış olan bir din adamı mı olduğu hiçbir zaman netleştirilemeyecekse de Vanga birçok kez duyduğu bu sesin Aziz İoann Zlatoust olduğunu söylemiştir.

İoann Zlatoust (345-407), Ortodoks kilisesinin en önemli zatlarından biridir. Antiochia (Antakya) şehrinin ileri gelen ailelerinden birinde dünyaya gelmiştir. Sofist Libanius ve filozof Andragafius'tan ders almıştır; 381 ve 386 yıllarında sırayla diyakoz ve kilisede yönetim kurulu üyeliği yapmıştır. Zamanla Konstantinopolis'in başpiskoposu ve çok önemli bir Kilise babası olmuştur. Ölümünden 31 sene sonra Ortodoks, Katolik, İskenderiye Kıpti, Anglikan ve Lüteryan kilisesi onu aziz ilan etmiştir. Pagan sembollerin ve Efes'te bulunan Artemis tapınma yerlerinin yok edilmesinde aktif olarak öncülük etmiştir.²⁴ İkonografiden öğrendiğimiz kadarıyla, bu aziz atlı değil, ayakta duran biri olarak gösterilmiştir. Peki, Vanga'nın anlattığı Atlı-Ses-İoann Zlatoust nasıl açıklanabilir? Teodorova'ya göre, hayattayken çok önemli bir din adamı olan Zlatoust'un, öte dünyada da önemli biri olma ihtimali yüksektir. O, bu büyük görevi için Vanga'yı seçip ona kendini tanıtmış olabilir. Vanga onu ilk gördüğünde atlı ve parlak askeri kıyafette olmasına bakılırsa, o topraklarda çok eskiden yaşamış olan Trakyalı veya Bulgar azizlerden biri olabilme ihtimali de vardır. Vanga onu görmeye başladığı ilk yıllarında hep atlı, ses ve Zlatoust olarak belirtiyorsa da daha sonraki yıllarında onu sadece bir ses olarak belirtmeye başlamıştır.²⁵

Mucizeler dini olarak bilinen Hıristiyanlıkta gayet normal olarak kabul edilen bu şeyler inanmayanlar için belki abartı veya uydurma gibi gelebilir. Ancak bu tür anlatılar sadece Hıristiyanlıkla sınırlı değildir, başta İslam olmak üzere diğer dinlerde de benzerleri mevcuttur. Bu konudaki en ilginç örneklerden biri Konya velilerinden olan Lâdikli Ahmet Ağa'nın hikâyesidir. Onun misali Vanga'ninkine çok benzemektedir. Birinci Dünya Savaşı'nda ümmi bir Osmanlı askeri iken Mısır çöllerinde yaşamış olduğu olaylardan sonra çok sevilen bir veli haline gelmiştir. Osmanlı ordusu çok zor şartlarda Mısır'da İngilizlere karşı savaşmaya başlar. Ordu bozguna uğrar ve hayatta kalan çok az asker geri çekilir. Lâdikli Ahmet çok ağır yaralı olarak yerde yatmaktadır, ancak arkadaşları ölmüş sandıkları için onu orda terk ederler. Uzun süre bu vaziyette kalan asker, çok fazla kan kaybeder. Sekerat halindeyken gökte yıldız gibi parlayan bir atlı görür. Mustafa Özdamar'ın *Lâdikli Ahmet Ağa* kitabında olay şu şekilde anlatılmaktadır:

23 Seçkin, *a.g.e.*, s. 16.

24 Daha fazla bilgi için bkz.: https://en.wikipedia.org/wiki/John_Chrysostom (28.04.2016); <http://www.holytrinityorthodox.com/calendar/los/November/13-01.htm> (28.04.2016).

25 Teodorova, *a.g.e.*, s. 52.

“Bir atlı geliyordu ufuklardan.
 Derken bir atlı geldi şimşek hızıyla.
 Kara kuru bir insandı atlı. Uzun boylu, çevik bir insandı.
 Şunu söyledi Lâdikli Ahmed’e, atından inmeden:
*Garip garip bakan Tih ve Tur’a,
 Hakka kavuşturdu seni bu yara!..*
 Kırbasını uzattı bu arada:
 Yanmışsın iç! Dedi.
 Sonra da yine bir şimşek hızıyla Lâdikli Ahmed’i terkisine alarak:
 Yum gözünü! Dedi...
 Aç gözünü! Dedi, açtı gözlerini Lâdikli Ahmet...
 Kudüs’te bir hastanenin önüne inmişlerdi.
 Burası Kudüs! Diye ekledi atlı: Aha burası da hastane! Burada tedavi göreceksin!
 Her şey o denli hızla gelişti ki, neyin nasıl olduğunun farkına bile varmadı Lâdikli Ahmet.”²⁶

Lâdikli Ahmet, okuma yazma bilmediği halde bu olaydan sonra zaman ve mekân duvarını aşan, bilginin ötelere ulaşan bir gayb *adamı*²⁷ olmuştur. Hz. Hızır olduğu söylenen atlı ile de hayatı boyunca görüşmeyi devam ettirmiştir.

Ne Lâdikli Ahmet Ağa’nın gördüğü ve Hz. Hızır olarak belirttiği, ne de Vanga’nın gördüğü ve İoann Zlatoust olarak belirttiği ve hayatı boyunca onu terk etmeyen atlının tam olarak kim olduğu muhtemelen hiçbir zaman bilinmeyecektir.

6 Nisan 1941 yılında Alman Nazi ordusu Yugoslav sınırından içeri girer. Aynı gün Vanga ve kız kardeşi dışında herkes evlerini terk edip saklanır. Askerler tek tek evleri dolaşır yumurta, tavuk ve yiyecek ne varsa toplamaya başlarlar. Çok geçmeden askerlerden biri onların kapısını da bir ayak darbesiyle kırıp içeri girer. Önce odanın ortasında duran çocuklara bakar, sonra da fakir eve bir göz gezdirir ama hiçbir şey olmadığını gördükten sonra dönüp oradan ayrılır. Köylüler geri geldiğinde Vanga’daki inanılmaz değişimi görerek avlunun içinde toplanmaya başlarlar. Vanga köşedeki kandil ışığında durur ve siması tanınmayacak bir şekilde değişmiş, ifadesi bomboş fakat heyecanlı görünür. Hiç durmadan garip ve farklı bir sesle konuşur. Savaşa katılıp sağ salim geri gelecek veya bir daha dönemeyecek kişilerle, yer ve olayları inanılmaz ayrıntılarla art arda sıralar. Vanga’nın bu mistik hali böyle günlerce devam eder. Bundan sonra, Vanga insanlara her türlü problemleriyle ilgili bilgi vermeye başlamıştır. O, kaybolan bir eşya veya evcil hayvanın yerini söylemekte, hastalıklarla ilgili şifalı otlar tavsiye etmekte, insanlara o zor günlerde ihtiyaç duydukları optimizmi ve inancı aşılamaktadır.²⁸

26 Mustafa Özdamar, *Ladikli Ahmed Ağa*, Kırk Kandil Yayınları, İstanbul 2012, s. 27-28.

27 Gayb Adamı, tasavvuf literatüründe gayb *ricâli* diye geçen, işlerine güçlerine akıl sır ermeyen has kullara denilmektedir. Konuyla ilgili geniş bilgi için bkz.: Ahmet Ögke, “Bir Tasavvuf Terimi Olarak Ricâlü’l-Gayb -İbn Arabî’nin Görüşleri-”, *Tasavvuf (İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi)*, Yıl: 2, sayı: 5, ss. 161-201.

28 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 39.

1942 yılında Bulgaristan sınırları açılır ve Vanga'nın yanına Petrich şehri ve çevresinden olmak üzere birçok yerden kalabalıklar halinde insanlar gelmeye başlar. Gelecek hayatlarıyla ilgilenenler, kaybedilmiş yakınlarıyla ilgilenenler veya çok hasta ve ancak Vanga'nın onları kurtarabileceğine inananlar durmadan gelmektedirler. Bir gün Petrich şehrine bağlı bir alay asker gelmiştir. Aralarında biri, 23 yaşındaki Dimitar Gushterov, öldürülen kardeşi ile ilgili bilgi almak ister. Vanga kapının dışına çıkarak kendisine ismiyle seslenir: "Neden geldiğini biliyorum, kardeşinin katillerini öğrenmek istiyorsun. İntikam almayacağına dair söz verirsen belli süre sonra sana söyleyebilirim. Çünkü intikam alma gerek yok. Onların sonlarına kendin şahit olacaksın." Genç, şaşkın ve etkilenmiş bir şekilde dışarı çıkar, çünkü Vanga'nın ismini ve aile dramını nasıl bilebildiğine anlam verememektedir. Bu olaydan sonra Gushterov birkaç kez daha ziyaretine gelir. Her seferinde Vanga ile odasında uzun uzun sohbet ederler. 20 Nisan 1942'de Vanga kız kardeşine gencin kendisine evlenme teklif edeceğini ve ikisinin de Petrich'e taşınacağını söyler. Erkek kardeşlerinin biri askerde diğeri de çalışmak amacıyla Almanya'ya gittiği için evde tek başına yaşayan iki kız kardeş 22 Nisan'da Strumitsa'yı terk ederek, Vanga'nın yirmi yıllık bir evlilik hayatı geçireceği müstakbel kocasının yanına taşınırlar.²⁹ 10 Mayıs 1942 yılında iki genç evlenir. Yeni gelinin işi hiç kolay değildir, Magdalena anne avam insanlara has olan bir samimiyetle üzülerek oğluna: "Oğulcuğum, bu muymuş senin kısmetin" der. Şüphesiz oğlunun ev işlerini sahiplenecek genç ve güzel bir köylü kızı getirmesini hayal eden anne Vanga'yı görünce hayal kırıklığına uğramıştır.

1942 ilkbaharından 1970'e kadar Petrich'te yaşayan Vanga, burada polislerle başı derde girmesine rağmen insanlara yardım etmeye devam etmiştir. Vanga'nın eşi ağır bir hastalığa yakalanıp 1962'de, 42 yaşındayken vefat eder. Kendi çocukları olmayan aile, 3 yaşındaki Veneta adında bir kız çocuğunu evlat edinir. Eşinin ölümünden sonra Vanga, Dimitar Valtchev adında bir erkek çocuğunu daha himayesi altına alıp büyütür.

Vanga'nın yaptıkları ve konuştukları Bulgaristan'daki yeni siyasi oluşum olan Komünistler için pek uygun sayılmaz. O, bir devlet düşmanı olarak kabul edilir, basında ve radyolarda hakkında kötü haberler yapılır, polisler tarafından birçok kez gözaltına alınır ve bazen dövülür. Bu durum daha sonra gerçekleşecek birkaç olayla değişmektedir. Bu olaylardan biri ise onun infazı için görevlendirilen askerle ilgilidir. Asker Petrich, gidip parti için engel oluşturan her şeyi temizlemesi için emir almıştır. Oraya giderken yanında bulunan ve içinde çok önemli evraklar bulunan çantayı kaybeder. Asker ne yapacağını şaşırır. Komutanına anlatınca gözaltına alınır ve çantayı geri veremediği için ölümle cezalandırılır. Evrakları bulması için bir gün müsaade isteyen asker serbest bırakılınca koşarak Vanga'ya gider ve evrakları sorar. Vanga çantayı ormanda düşürdüğü yeri ona gösterir ve o ölümden kurtulur. Bu ve benzeri birkaç önemli olay daha gerçekleştikten sonra Vanga devlet için zarar değil yararlı biri olmaya başlar ve sürekli üst düzey siyasetçiler, generaller ve gizli ajanlar tarafından ziyaret edilen bir kimse olur. Bunun

29 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 41.

devamında ise Vanga'nın kâhinliği 1967 yılında devlet tarafından meşrulaştırılır ve kendisi belediye hizmetine alınır. Vanga'nın kalabalıkla başa çıkması ve rahatsız edilmemesi için, özel görevliler tayin edilir. Belediyece her görüşmek isteyenine sıra verilip kişi başı yerliler için 10 leva yabancılar için de 50 leva ücret alınmasına karar verilir. Bu şekilde Bulgar hazinesine de büyük miktarda para girmiş olmaktadır. Oysa Vanga'nın kişisel olarak insanlardan hiçbir zaman bir para talebi veya beklentisi olmamıştır. Komünist Devlet Başkanı Todor Jivkov'un kızı Lüdmila Jivkova'nın lüks villa teklifi de dâhil, onun gibi birçok maddi teklifi geri çevirmektedir. Batılı devlet adamlarının da hatta Çin siyasetçilerinin de yardım önerilerini reddeder. Görüşmelerden elde edilen gelirlerin tamamı Belediye'ye aktarılmıştır.

Belediye tarafından kazancın bir bölümüyle, Vanga'nın özel olarak seçtiği yerde, ayrı bir ev inşa edilir. Petrich'teki evinden on beş kilometre mesafede, Rupi denen bölgede inşa edilen bu küçük ev, bundan sonra ziyaretçilerin kabul yeri haline gelmiştir. Yirmi yılı aşkın bir süre haftanın yedi günü yüzlerce insan, tam geliş saatini bilerek bu evin önünde sabırla bekler, acılarına problemlerine çare bulma ümidini taşır.

Rupi denen bu yer Vanga için çok önem taşımaktadır. Eşinin genç yaşta vefatından sonra yalnızlık ve sessizlik arayan Vanga, manastıra kapanmaya karar verir. Samokov, Vracesh ve Bansko manastırlarından, insanları yardımlarından mahrum bırakmaması gerektiği gerekçesiyle geri çevrilen kâhin, tekrar Petrich'e döner. Ama çok fazla bunalıma girmeye başladığı bir sırada ses ona huzur bulması için Rupi denilen bir bölgeye gitmesine söyler. Vanga huzura ihtiyaç duyduğu zaman tek başına kalabilmesi için oraya küçük bir ev inşa ettirmeye karar verir. Yemyeşil ormanlık bir alan, insanlardan uzak ve huzur içinde güneşin doğuşunu ve batışını hissettirebilen bu yer Vanga'ya fazlasıyla istediğini verir. İlk başta sadece hafta sonları gelir ama daha sonra bu gelişler sıklaşır. Onun gösterdiği yerde sondaj yapıp su çıkarılır, güzel bir bahçe oluşturur ve burada yaşamaya başlar.

Bu yer özel enerji barındıran bir yerdir onun için. Bu yer Vanga'yı Vanga yapan kehanetleri gerçekleştirmesini sağlar. Ses tarafından özellikle seçilen bu yerde o, ölümlerle ve gökten gelen varlıklarla³⁰ görüşmeye başlar. Bu yerde geçmişin ve geleceğin birleştiği köprü olacak olan, dünyayı ahiretle birleştirecek olan, dünya güçleri ile gök güçlerini birleştirecek olan, *Azize Petka Bilgarska* adında bir Kilise inşa ettirmeye başlar.

Bu kilise çok büyük tartışmalara yol açar. Halk tarafından bir azize, bazılarının göre bir peygamber olarak bile kabul edilen Vanga, Kilise tarafından kötü ruhlarla, cin ve iblislerle çalışan bir sahtekâr olarak kabul edilmektedir. Kilise İl Yönetimi yeni yapılan kiliseyi açtırmak istememiştir. Bu da medyanın da yardımıyla halkı Kilise yönetimine karşı ayaklandırmaya sebep olur. Ama ne olursa olsun belki de devletin işine geldiği için bir şekilde Vanga'nın kilisesi açılır ve orada emekli olan ve Bulgar Kilisesine bağlılığı kalmayan yerel bir papaz çalışmaya başlar.³¹

30 Bazı kaynaklarda *uzaylı* olarak, başka kaynaklarda *melek* olarak belirtilen bu varlıklar, başka kaynaklarda özellikle de Kilisenin kaynaklarında ise İblis olarak gösterilmektedir.

31 Vanga ve inşa ettirdiği kilisesi ile ilgili kilisenin değerlendirmeleri için, akademisyen olan rahip Visari-

Vanga'nın ölümünden sonra ise Vanga Vakfı tarafından bu kilise çevresinde bir manastır inşa ettirilir.

Her ne olursa olsun Vanga bütün dünyaya adını duyurmayı başarmıştır. Devletin izin verdiği kadar (Komünist Bulgar hükümeti Rusya'ya bağlı olduğu için oradan gelenleri geri çevirememektedir) yurt dışından da ünlü ya da ünlü olmayan yüzlerce insan gelmeye devam etmektedir. Vanga halkın içinden olanların sorunlarını dinlemeyi tercih etmektedir. Politik ve sanat dünyasından ünlü kişiler de kâhine büyük ilgi göstermektedirler. Toplumsal ölçekteki olaylar hakkında konuşmayı çok daha az yeğler ve bu tarz bilgileri yakın çevresiyle paylaşır.

Vanga 11 Ağustos 1996'da seksen beş yaşındayken kansere yenilip vefat eder. Tüm hayatı gibi, ölümü de garip şartlar altında olmuştur. Son dakikalarında, tam nefes yolunun açılması gerektiği anda hastanede bir elektrik arızası çıkar ve doktor tıbbi müdahaleyi yapamaz. Daha sonra arızanın nereden kaynaklandığı araştırılır ama böyle bir arızaya neden olabilecek en küçük bir sebep dahi bulunamaz.³²

Bazı kaynaklarda Vanga'nın kendi ölümünün sebebini, zamanını ve mekânını önceden söylediği rivayet edilse de bu konuyla ilgili net bir bilgi hiçbir yerde geçmemektedir. Yeğeni Krasimira Stoyanova'nın kitabında da açıkladığı gibi, Vanga'nın son isteği, öldüğü zaman sadece en yakınları tarafından sade bir törenle defnedilmesidir. Ama bu isteğinin yerine getirilmesi mümkün olmamıştır. Sofya'da öldüğü hastaneden evine getirilinceye kadar haber yayılmıştır. Kilisedeki töreni için binlerce insan toplanmıştır. Bulgar medyasının yanında Reuters, Frans Press, BBC canlı yayın yapmıştır. O dönemin artık Demokrat olan parlamentosunun neredeyse tamamı cenazeye katılmıştır. Bir kâhin, peygamber, azize veya kötü ruhlarla iş birliği yapan bir yalancı da olsa Vanga, Bulgaristan ulusu için unutulmaz bir fenomen olarak tarihe geçmiştir.

Vanga'nın hayatı ile ilgili verdiğimiz bu kısa bilgilerden sonra, asıl konumuz olan Vanga'nın din felsefesini sırasıyla, Tanrı anlayışı, ölüm ve ölüm ötesi ve kötülük problemi çerçevesinde örneklere çalışacağız

2. Vanga'nın Tanrı Tasavvuru

Vanga, din ve Tanrı hakkında pek çok şey konuşmuş olmasına rağmen, onun Tanrı ve din anlayışının tam olarak net olmaması çok büyük tartışmalara yol açmıştır. Yakınları, onun bazı söz ve davranışlarına bakarak, onu çok dindar biri olarak tanımlasalar da Kilise ve bazı organizasyonlar onun amacının dini kullanıp, öğretileriyle Ortodoks dinini bozmak ve insanları farklı inanışlara yönlendirmek olduğunu savunmuşlardır. Aslında kaynaklar dikkatli incelendiği zaman onun Tanrı hakkında o kadar da çok şey söylemediği fark edilmektedir. Din hakkında söylediği şeyler daha çok insanın ölümden sonraki haliyle ilgilidir ki bunu da bir sonraki bölümde ele alacağız.

on'nun yazdığı *Otvukut*'a bakılabilir. Bkz.: *Otvukut*, y.y., Sofia, 2011.

32 Seçkin, a.g.e., s. 21.

Onun Tanrı hakkında söylediklerini daha iyi mukayese edebilme ve daha doğru anlayabilmemiz için ilk önce Hıristiyanlığın Tanrı anlayışı ile ilgili kısa bir bilgi sunmaya çalışalım.

Hristiyan dininin Yahudilik ve İslâm'la paylaştığı temel inancı, Allah'ın tek oluşudur. Hristiyanlar Allah'ın ebedi, her şeye muktedir, her şeyi bilen, evreni ve evrenin içerdiği her şeyi yaratan, her yerde hazır ve nazır, hayatı ihsan eden, merhametli ve bağışlayıcı, yüce ve fakat içkin, her şeye üstün Rab, kıyamette tüm insanlığın adil yargıcı, ebedi mükâfatı veya cezayı veren tek varlık olduğuna inanırlar.

Hristiyanlar Allah'a *Baba* adını verir. Bu Allah'a Baba, Yahudi Kavmine de Allah oğulları diyen Yahudilerden geçmiş bir tabirdir. Hristiyanlığın bir başka temel inancı ise *Tenleşme* olgusudur. Tanrının yaratılmamış olan ezeli mesajının tenleştiğine ve İsa olarak insanların arasında yaşadığına inanılır. Yani İsa açıklanmış bir kitap iletmedi, Tanrı açıklamasına vücut verdi, Tanrı açıklamasının kendisidir. Hristiyanlıkla İslâm arasındaki temel fark budur.³³

Hristiyanlar İsa'nın Tanrı gücü ile kendini Tanrı'ya adanmış bir bakire olan Meryem'den doğduğuna inanırlar. İsa'nın herhangi bir bedensel eylemle Tanrı tarafından tevlit edildiğine, ya da Tanrı'nın insanlarda olduğu gibi veya eski Yunanlıların, Romalıların ve Cahiliye devrinde Arapların tanrılarına yakıştırdıkları şekilde bir oğlu olduğuna inanmadıkları gibi, Meryem'in Tanrı'nın zevcesi olduğuna, ya da bir tanrısal *tohumun* Meryem'de döllendiğine de inanmazlar. Hristiyanlar için İsa Tanrı gücü sayesinde rahime düşmüş ve Bakire Meryem'den doğmuştur.³⁴

Hristiyanların, Hz. İsa ile ilgili görüşlerini de daha iyi anlayabilmemiz amacıyla, onun hakkında İncillerin anlattıklarına burada kısaca değinmek yerinde olacaktır.

İsa, kendinden bin yıl önce Davud'un doğup büyüdüğü Betlehem kentinde doğmuştur. Doğum yılı ve günü kesin bir şekilde bilinmemekle birlikte, sıfır yılı civarında, yani Miladi tarihin başlangıcında yer aldığı kabul edilir. Annesi Nasıra şehrinde dülgerlik yapan Yusuf ile nişanlı bir bakiredir. İsa'nın doğum öyküsü Matta İncili'nin ve Luka İncili'nin birinci ve ikinci bölümlerinde anlatılmıştır. İnciller İsa'nın erkek ve kız kardeşlerinden bahseder.

Katoliklerle Ortodokslar Meryem'in tüm hayatı boyunca bakire kaldığına inanırlar. Bu nedenle, İsa'nın bedensel anlamda kız veya erkek kardeşlerinin olması imkânsız görüldüğünden, İncil'de kullanılan sözcüğe *akraba* yani Meryem'le Yusuf'un genişletilmiş ailesi anlamını verirler. Aile sözcüğünü gerçek anlamında kabul etme eğiliminde olan birçok Protestan'a göre ise, İsa Bakire Meryem'den doğmuştur, ancak İsa doğduktan sonra Meryem ile Yusuf'un başka çocukları olmuş olabilir.

Kur'an'da çocuk İsa'nın bazı mucizelerinden, örneğin yemlikte söylediği sözlerden veya kilden şekillendirdiği ve canlandırdığı kuşlardan bahsedilir.³⁵ Hristiyanlar, Kutsal Kitap'ın söz etmediği bu mucizelerin doğruluğunu hiçbir zaman ne id-

33 Ömer Faruk Teber, *Bektaşî Erkânâmelerinde Mezhebi Unsurlar*, Ankara 2008, s.62-63.

34 Thomas Michel, *Hristiyan Tanrıbilimine Giriş*, Orhan Basımevi, İstanbul 1992, s. 55-57.

35 Bilgi için bkz.: *Kur'an-ı Kerim*, Ali İmran, 3:45-49.

dia ne de inkâr etmişlerdir. İlk yüzyıllara dayanan bazı dinsel içerikli kitaplar Kur'an'inkilere benzer öyküler içerir.

Yaşamının son gecesi, İsa Havarileri ile birlikte yediği son yemekte onlara, kendi vücudu olarak yemeleri için ekmek, kendileri ve dünya için dökülecek kanı olarak içmeleri için de şarap vermiştir. Bu son yemekten sonra İsa Romalı yetkililerce tutuklanarak, yargılanmış ve ölüme mahkûm edilmiştir. İnciller İsa'nın çarmıha gerilerek öldüğünü ve defnedildiğini yazar. Üç gün sonra Tanrı, İsa'yı ölümlerden diriltmiştir. İsa şakirtlerine birçok kez görünmüş ve göklere yükselmiştir. Şakirtler Pentekost'te Kutsal Ruhla donatılmışlar ve Kutsal Ruh onları tarih boyunca İsa'nın mesajını taşıyacak bir topluluk haline getirmiştir.³⁶

Hıristiyanlığın Tanrı ve İsa görüşünden sonra onlar hakkında Vanga'nın söylediklerine göz atabiliriz. Vanga'nın Tanrı hakkında söylediklerine bakmak için gelini Dr. Zdravka Metodieva'nın kitabından faydalanacağız. Onun bu konu hakkında yazdıkları şöyledir:

“Vanga annemin hayatındaki en önemli şey imanıydı. Hayatı boyunca uğraştığı ve yaptığı her şey, insanları imana, Tanrı kanunlarına ve mabetlere döndürmek, daha iyi ve temiz kalpli olmaları içindi. ‘İmansız insan canlı bir iblistir. En doğru din Ortodoksluktur. Tanrı ise birdir ve içimizdedir. Herkes O’nu içinde taşımaktadır. Tanrı bizi yönlendiren bir ruhtur. En önemli şey ise insanların kalben inanmalarıdır.

Şimdiki bütün dinlerin tek amacı faydalanmaktır, her şeyden faydalanmaya çalışıyorlar ancak onların da zamanı tükendi, onlar için de son geldi. İnsanlık bu prangalardan kurtulacaktır. Dinler yenedünya düzenine ayak uydurmak zorunda kalacak ve amaçları bambaşka olacaktır.

İncil’de her şey gayet açık yazılmış ama ne yazık ki okumasını bilmiyorsunuz. İstavroz çıkarıyorsunuz, saygıyla eğilip kalkıyorsunuz ama aynı zamanda da kötülük işliyorsunuz, işte bu kabul edilemez bir durumdur. İnsanları öldürmek, çalmak ve bunca kötü davranışlarda bulduktan sonra saygıyla eğilip istavroz çıkarmanın hiçbir anlamı yoktur.

Artık buğdayı sapından, iyiliği kötülükten ayırma vakti gelmiştir. Bu ayırma, temizleme ve değişme ahirette değil burada, bu dünyada olmalıdır. Sınay yeri, Cennet ve Cehennem buradadır. Tanrı’ya inanmayanlar gelip benden yardım istemesinler. Yardımı size ben değil, Tanrı vermektedir. Ben sadece onun bir aracayım.

Kötülükleri ve Şeytanı kaçırmak için çocuklarınızı Vaftiz edin. Tanrı birdir, Onu kimin ne adla adlandırdığı hiç önemli değildir, bu hiçbir şeyi değiştiremez. Onun katında hepimiz aynıyız...

Çok yakında zor zamanlar gelecek, insanlar dini gruplara ayrılacaklar. Ama insanları ayıran din değil kalplerdir. İki çeşit insan vardır, iyi ve kötü. Hiçbir din kötülüğü önermez, bu yüzdendir ki, dinler arasında hoşgörü olmalıdır. Kimin iyi kimin kötü olduğuna biz değil Tanrı karar verir, hâkim olan O’dur. Günahsız insan olmadığı için hepimiz günahkârız. Biz hepimiz altta,

36 Michel, *a.g.e.*, s. 58-60.

alçaktayız, Tanrı ise yukarıdan bizi izlemektedir. Bu yüzdendir ki, kimin ne olduğunu o daha iyi bilir. O'nun katında hepimiz günahkârız, yüce insan yoktur.”³⁷

Vanga'nın yakın arkadaşı şair ve besteci Peter Bakov, 1975 senesinde bir sohbet sırasında kendisine İsa peygamberle ilgili sorular yöneltir. Şimdi de Vanga'nın verdiği ilginç cevapları özetlemeye çalışalım:

“Hz. Musa'nın tam bir kopyası gibiymiş. Tekrardan gelen bir Musa... Dışın içle, içteki ateşten vücut ile ruh ile tamamen alakasız olduğunu biliyorsun değil mi? O, Çar oğludur. Geri kalanlar da boş laflardır. Ve Pleadların (Ülker Yıldız Kümesi) oğludur, biliyorsun değil mi? Mavi ikiz yıldızlardan olan uzaylıların, Pleadların oğlu. O bir plead melezidir. Onlar her tür beden formuna girebilirler.

Yirmi üç – yirmi dört yaşlarına geldiğinde, onu yanlarına alıyorlar ve sonra belli bir zaman için Ölüler Vadisi'ne bırakıyorlar, Himalayalar'da bir yerlerde. Buda'nın da, daha sonraları Hz. Muhammed'in de olduğu yer orasıdır. Ve tüm bu melez-uzaylıların... Kısaca dünyalı anne ve dünya dışı baba, çünkü onlar bazen, birkaç bin yılda bir dünyamızdaki seçilmiş kadınlarla birleşiyorlar...

Ölümler vadisinde İsa, matakmaların (mahatma) öğretisini görmüştür. Matakmalar bizim dünyamızdaki öğretmenlerimizdir. Yaklaşık sekiz yıllık bir eğitimden geçtikten sonra, birçok yeteneği geliştirmiştir: Levitasyon, iyileştirme gücü, çünkü dünya dışındakiler hasta olmamalarına rağmen, her hastalığı tedavi edebilirler. Onlar biliyorlar ve İsa da hemen hemen onlar gibi oldu. İsteddiği kadar meditasyon yapıp Nirvana'ya ulaşıyor, kendi isteği ile bedeninden çıkabiliyor. Tamamen kendi isteği ile ve istediği süre için.”³⁸

Vanga daha sonra Hz. İsa'nın çarmıha gerilmeden önce bedeninden çıktığı için, ne çivilerin ne kanlı yaraların acısını hissetmediğini anlatır. Aslında bu olaydaki her şeyin kozmik bir plan olduğunu ve her şeyin Ülker Yıldız Kümesi tarafından bilindiğini açıklar.

Ülker Topluluğundan, dünyadaki hemen tüm antik kültürler haberdardır. Avustralya'nın Aborjinlerinde, Persler, Mayalar ve Aztekler'in kültürlerinde farklı isimlerle yer edindiğini görüyoruz. Ülker Yıldız Topluluğundan İncil'de ve Homeros'un İlyada ve Odisseia yapıtlarında bahsedilir. Hint mitolojisi ve Kur'an'da da önemli bir yere sahiptir. Vanga'ya göre, İsa işte bu yıldız topluluğundan olanlarla, İngilizce ismiyle Pleadles'ten gelenlerle aynı ırktandır. İnsanoğlu ile Pleadların bir melezidir.³⁹

“Haç, en az milyon yaşındadır. Sadece Hristiyanlara ait değildir... Haç'ı tasarlayanlar, dünyalı değildir...”⁴⁰ der Vanga ve Hz. İsa'nın haçtan indirilişinden sonrasını ayrıntılı bir şekilde anlatmaya devam eder: İsa bedenine ancak haçtan indirildikten sonra geri döner ve bilinci yerine gelir gelmez annesine yaralarının

37 Metodieva, a.g.e., s. 38-39.

38 Peter Bakov, *Na Kolene Pred Vanga*, Sofia 2003, s. 118.

39 Seçkin, a.g.e., s. 84.

40 Bakov, a.g.e., s. 119.

iyileşmesi ve acılarının dinmesi için hazırlaması gereken ilaçları tarif eder. Yavaş yavaş vücudundaki acıları hissetmeye başlamıştır. Sonra onu mağara-mezara, taş yatağa yatırır ve mağara girişini taşlarla iyice kapattıktan sonra önüne Romalı askerleri dikerler. Yattığı yerin hemen altı Nikodim'in aile mezarının girişine açılır. Gizlice aşağıya götürülen İsa'ya gereken tedaviler uygulanır, midesi yıkanır, ölü gibi görünmesi için verilmiş zehre karşı hazırlanmış serum içirilir. Ayağa kalkacak hale gelince de pleadların yardımıyla gizli bir çıkıştan kaçar.⁴¹ "İsa aslında hiç ölmemiştir. İşte bak, bana ölmüşler bunu söylüyor... Bunun dışında bir gerçek yok, bunun dışındakiler, St. Paul'un gerçeği değiştirmeleridir..."⁴² diye ekler Vanga. Ona göre Hz. İsa seksen altı yaşına kadar yaşar; Hz. Meryem de bir daha onun yanından ayrılmaz. Tekrar Vanga'yı dinlersek:

"...Bugün, Ölüler vadisinde matakmlar yeni Mesih'i eğitiyorlar. Daha bebekken aldılar ve onu çok uzun süre eğitecekler. Mesih bir sonraki yüzyılın yirminci senesinden sonra ortaya çıkacaktır. Yeni milenyumda... Eski dinler dünya dışı varlıklara büyük bir engel ve yük teşkil edecekler ve insanlar artık eskilere ihtiyaç duymayacaklar. Bundan dolayı ayak bağı olan bu dinler dünyadan yok olacaklardır. Kalacak olan tek din, Beyaz Kardeşliğin öğretisidir..."⁴³

Vanga ile ilgili yazılan kaynakların çoğunda onun dindarlığından bahsedilmiştir. Yaşadığı evinin küçük bir odasını ibadet için ayırdığı, en sevdiği ikonları orada bulundurduğu ve her gün huzura ihtiyaç duyduğunda oraya gittiği, daha sonra ise bir kilise yaptırdığı bilinmektedir. Akrabalarının, tanıdıklarının ve halkın çoğu onun Tanrı'nın bir elçisi olduğuna inanır, kiliseye onu Azize ilan etmesi için baskı yaparlar.

Ancak Vanga'nın Tanrı anlayışı, diğer birçok kavram gibi klasik Hristiyan öğretilerinden farklılık arz etmektedir. Aslında Vanga, yaratıcı için tam olarak bir isim de seçmemiştir. Tarif etmeye çalıştığında onu en çok ışığa benzetir. O kadar parlak bir ışık ki, ışığından dolayı aslında ne olduğunu görmenin imkânsız olduğunu söylemiştir. Ona göre biz insanlar, ruhsal gelişimimizi yükseltmek yükümlülüğünü taşıyan Tanrı'nın bir parçası ve prototipiyiz, gelişmekte olan Tanrıyı ve gelişmemizi tamamladığımızda onunla birleşiriz. Tanrı, devasa bir kalp organının benzer şekilde sürekli olarak kasılarak ruhsal evrimini tamamlamış varlıkları kendisine çeker. Onlarla birleşir. Böylece de sürekli gençleşir, yenilenir.

Vanga'nın bu söylediklerinden dolayı Kilisenin görüşü akrabaları kadar olumlu olmamıştır. Vanga'nın Tanrı ve İsa ile ilgili görüşlerinin, Hristiyanlığınki ile uyuşmadığı çok net görülmektedir. Vanga'nın "Tanrı içimizdedir, Tanrı aslında biziz" ve "İsa'nın Pleadların oğlu" olduğu görüşlerinin, bütün Hristiyan görüşlerine ters olduğunu söylersek abartılı olmaz. Kilise, Vanga'nın bu ve daha birçok benzer görüşünü öne sürerek ona karşı çıkıp onu kiliseden aforoz etme eyleminde bulunmuştur. Kiliseye göre,⁴⁴ Vanga kehanetlerde bulunduğu anlarda ölülerle,

41 Seçkin, *a.g.e.*, s.84-85.

42 Bakov, *a.g.e.*, s. 120.

43 Bakov, *a.g.e.*, s. 120.

44 Bulgar Ortodoks Kilisenin Vanga ile ilgili görüşlerinin değerlendirmesi akademisyen olan Rahip Visari-

uzaylılarla veya bir azizle değil, İblislerle ve kötü cinlerle irtibata geçmektedir. Vanga'nın yaşamış olduğu dönemde Dünya Savaşları, daha sonra ise din karşıtı olan Komünist rejim ister istemez insanları dinden uzaklaştırmıştır. Vanga bu durumdan faydalanarak kendine dindar bir imaj çizerek Ortodoks dininde olmayan şeyleri sinsice dine sokup perişan olan millete yeni bir öğreti satmaya çalışmıştır. Kiliseyi bu sonuca götürenler sadece söz ve görüşleri değil, Vanga'nın dine uygun olmayan davranışlarıdır.

Mesela, Lom şehrinden Vanga'nın ziyaretine gelen Borislav Borisov'un dediğine göre, kendisi Vanga'nın yanında bulunduğu gün kasaba kilisesine yeni Meryem İkonu getirilmiştir. Kasabanın din adamları Vanga'nın da gidip bu ikona saygısını göstermesi için ısrar ettilerse de O, şiddetli bir şekilde bunu reddetmiştir. Bu olayı anlatan Borislav, Vanga'nın dehşetli bir şekilde bağırarak oraya gidemeyeceğini ve eğer giderse güçlerinin onu bırakacaklarını söylediğini nakletmiştir.

Kilisenin gösterdiği bir başka örnek ise Vanga'nın yaptırdığı kilisesindeki resim motifleridir. Ressam Svetlan Rusev'in çizmiş olduğu resimler hiçbir şekilde Ortodoks kanunlarına uygun olmadığı gibi bu ressamın genelde çizdikleri Ölüler Sanatı olarak tanımlanmaktadır.

Hıristiyan tarihinde Tanrı hakkında çok fazla olmasa da birçok kez Hz. İsa hakkında farklı yorumlar getirilmiştir. Bunlardan bazıları kabul edilebilir şekilde olsa da çoğu şiddetli itirazlarla reddedilip aforozla sonuçlanmıştır.

Son dönemin batılı düşünürlerinden olan John Hick buna örnek gösterilebilir. İnançların Gökkuşağı kitabında Hz. İsa'nın Tanrı'nın oğlu olmadığını ve bu yanlış anlayışa götüren sebepleri açıklamaktadır.

Vanga'nın bu görüşlerinin çok büyük tartışmalara yol açtığını konunun başında zikretmiştik. Bu tartışmaların taraflarını kısaca açıklamaya çalıştık, şimdi de onun ölüm ve ölümden sonraki hayatla ilgili görüşlerine bakalım.

3. Vanga'nın Ölüm ve Ölüm Ötesi Görüşü

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Vanga kendisini dindar biri olarak tanımlamaktadır. Hem akrabaları hem de ona yakın olan bazı ünlü isimler onun Tanrı ve İsa önündeki saygısının tartışılmaz olduğunu savunmuşlardır. Ancak O, ölümden sonra yeniden doğuşa kesin bir şekilde inanmıştır. Ancak ibaresini kullandık çünkü bilindiği gibi Kilise ölümden sonra yeniden doğumun varlığını kesin bir şekilde reddetmektedir. Onun bu konu hakkındaki görüşlerine geçmeden önce bu konu ile ilgili kısa bir bilgi sunmakta fayda vardır.

Tarihin bilinen en eski kavimlerinden itibaren tekrar doğuş ya da tenasüh inancının değişik şekillerde mevcut olduğu bilinmektedir. Ancak hemen belirtilmeli ki, bu inancın ilk defa nerede ve ne zaman başladığı ve kim ya da kimler tarafından ortaya atıldığı hususunda çok sağlam ve yeterli bilgi bulunmamaktadır. Ama her şeyden önce, tekrar doğuş inancının tipik Hint düşüncesi ürünü olduğu şeklinde-

on'un *Otzvukit* adlı çalışmasında detaylı bir şekilde görülebilir. Bkz.: *Otzvukit*, y.y., Sofia, 2011.

ki yaygın kanaatin, özellikle bu inancı benimseyenler arasında rağbet bulmadığı görülmektedir. Onlara göre, tekrar doğuş inancı, insanlık tarihi kadar eskidir ve hemen hemen dünyadaki bütün geçmiş ve mevcut kültürlerde, farklı tezahürlerde de olsa, vardır. Onlar, söz konusu inancın, Hint Vedanta mezhebine, eski Mısır dininde, Yunan ve Roma çok-tanrıcılığında; Budizm, Taoizm, Zerdüştlük, Sihizm, gnostisizm ve Şamanizm'de; sufizmde; Amerikan yerlileri ve Afrika kabilelerinin inançlarında bulunduğu gibi, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam gibi dinlerin gelişiminde de, tarihi öneme sahip olduğunu düşünürler.⁴⁵

İranlı yazar Muhammed Kâzım Mekki'ye göre, tenasüh inancının kökeni, eski Mısırlılara dayanır. Bu teoriye göre, Mısırlılarla ilişki içerisinde olan Kenanlılar ve Finikeliler de onlardan tenasüh anlayışını almışlardır. Milattan önce yayılan Zerdüştlük dininde de tenasüh inancının bulunduğunu ifade eden Mekki, Yunan felsefesinin, Hint dinlerinin ve Zerdüştlüğün tekrar doğuş anlayışlarının detaylarında bile ortak noktaların mevcut olduğunu söylemektedir.⁴⁶

Hinduizm başta olmak üzere, Hint dinlerinin hepsinde tekrar doğuş inancı vardır. Bu dinlerde, tekrar doğuşa inanmayan kimse, dinin dışında kabul edilir. Bu dinlerde tekrar doğuşa inanma, İslam'daki kelime-i şahadet, Hıristiyanlıktaki teslis ve Yahudilikteki Şabat gibi, dinin olmazsa olmaz hükmünde bir rükündür. Hinduizm, ruhun evrendeki yolculuğu esnasında, nihai hedefine ulaşmaya kadar çeşitli bedenlerde ikamet ettiği şeklindeki inancı savunan Doğu dinlerinin en eskisidir. Hindu anlayışına göre, bütün canlı varlıklar bir ruha sahiptir ve bu ruhlar temelde birbirleri ile eşit olup yalnızca karmalarında, yani önceki hayatlarında işlemiş oldukları amellerin sonucuna göre farklılık arz ederler. Böylece, Hindu düşüncesinin ve felsefesinin en temel vasfı olan samsara, yani tekrar doğuş doktriniyle, kişi önceki amellerinin neticesine göre, bir sonraki hayatta insan, hayvan, bitki çeşitlerinin farklı türlerinde doğabilmektedir.

Hinduizm'de hedef, *mutlak iyi* kabul edilen mokşa, jivanmukti ve Nirvana gibi isimlerle anılan en yüksek amaca ulaşmaktır. Kişi, ancak egosunu tamamen yok ettiğinde buraya ulaşabilir. Dolayısıyla, ölüm bir kurtuluş değil, yalnızca bilinçli varlık dönemleri arasında bir fasıladır. Kelime olarak, *ameller* anlamına gelen karma, Hinduizm'deki tekrar doğuş inancının odak noktasıdır. Hindu anlayışına göre, karma her şeyde geçerli bir kanun olup ondan kaçış mümkün değildir. Bir sebep-sonuç ilişkisi olarak formüle edilen karma, bir bumeranga da benzetilir ve bu şekliyle geçmişte ekilenin gelecekte biçilmesi olarak anlaşılır. Bütün insanlar, sahip oldukları tabiatları itibarıyla, daimi surette bir hareket ve faaliyet halindedirler.

En geniş anlamıyla karma, ruha yapılan her zihinsel ve fiziksel darbedir, yani insanın fiziksel ve zihinsel olarak yaptığı her şeydir. Dolayısıyla, insanın hayatta yaptığı her şey, karmadır. İnsanın konuşması, yemesi, içmesi, nefes alması, yürümesi vb.

45 Adnan Bülent Baloğlu, İslam'a Göre Tekrar Doğuş *Reenkarnasyon*, Kitâbiyât Yayınları, Ankara 2001, s. 35-36.

46 Baloğlu, a.g.e, s. 37.

her şey karmanın içindedir. Karmasının sonucuna göre, kişi daha üst bir kastta doğabileceği gibi, daha düşük bir kastta da doğabilir.⁴⁷

Hinduizm ve Budizm’de geçen ölüm ve karma etapların bazıları, Amerikan psikolog Dr. Raymond Moody’nin klinik ölümü geçiren insanlar üzerine yaptığı çalışmalarla uyumaktadır. Onun, hastalara yaşadıkları halleri sorduktan sonra özetlediği etaplar şu şekildedir: 1) Huzur ve sakinlik hissi; 2) Ses duyma; 3) Karanlık tünel fikri; 4) Bedenden ayrılma hissi; 5) Fizik dünyasını terk etmiş olan başka varlıklarla buluşma; 6) Nurdan yaratılmış bir varlıkla buluşma; 7) Geriye dönüş (Retrospektif); 8) Sınır veya Son çizgi hissi; Altıncı noktaya ilgili çok soruşturma yapan Moody’nin hastaları, soruları genelde kendi mensup oldukları dine göre cevaplamışlardır, Hıristiyanlar bu ışığın Hz. İsa olduğunu, Yahudiler ise büyük melek olduğunu savunmuşlardır.⁴⁸

Dr. Moody hastalarına hipnotik regresyon metodu ile tedavi uyguladığında onlardan çoğu eski hayatlarını hatırlamayı başarmışlar. Bilim, şimdilik bu tip sonuçlara açık bir cevap veremese de bu, onların bir saçmalık olduklarına kanaat getirilmesine sebep olmamalıdır.⁴⁹

Karmayı savunan Teosofiye⁵⁰ göre ise, gök krallığına göçmüş tanıdıklarımızın arkasından çok ağlayıp sızlamamak gerekmektedir, çünkü bu onların yeni ortama alışmalarına engel olmakta ve bu nedenle de onların bir sonraki ruhsal gelişmelerini yavaşlatmaktadır.⁵¹

Günümüzün ünlü Batılı okültisti Ted Andrews ise ruhun reenkarnasyon sürecini şu şekilde açıklamaktadır: Bizim ruhsal doğamızın oldukça yoğun enerjisinden dolayı ölümden sonra ani bir fiziki birleşme yapması imkânsızdır. Bu süreç, dokuz ay süren hamilelik esnasında aşamalı bir şekilde olmaktadır. Ruhun çevresinde oluşan narin enerji kabuklanmakta, onun fiziki taşıyıcıya etkisini filtrelemekte ve doğum esnasında ya da öncesinde onunla birleşmesini kolaylaştırmaktadır.⁵²

Vanga’ya dönecek olursak, onun en önemli özelliklerinden biri, ruhlarla irtibata geçmesidir. Bütün bu bilgileri onlardan öğrendiğini savunmaktadır. Hem akrabaları hem de yanına gelen binlerce kişi buna tanıklık etmişlerdir. Yanına biri girdiği anda o hemen onun ölmüş olan akrabasının ağzıyla konuşmaya başlamış. Bu durum zaten onun ölüm ötesi hayatıyla ilgili görüşlerini şekillendirmiştir.

Vanga’nın gelini Dr. Zdravka Metodieva’nın yazdığına göre, Vanga’nın konuşmalarından, ruhsal varlıkların buldukları öte hayatta görme, duyma, tat alma gibi duyularını muhafaza ettikleri sonucuna ulaşabiliriz. Vanga, ölümlerin dünyasına

47 Baloğlu, a.g.e., s. 49-50.

48 Teodorova, a.g.e., s. 102.

49 Baloğlu a.g.e., s. 49-50.

50 Teosofi, türlü yollarla ve mistik bir şekilde Tanrı hakkında bilgi edinilebileceğini iddia eden bir felsefe ve din görüşüdür. O, insanın iç hayatına dönerek Tanrı’yı ve mutlak olanı bulmaya çalışır ve bu yoldan ilahi kuvvetlerle temasa geçerek onlardan istifade eder. Batı teosofisinin kurucusu, daha doğrusu teosofiyi Batı’da kurumsallaştıran kişi H. P. Blavatsky’dir. Daha fazla bilgi için bkz. Ali Rafet Öskan, *Teosofi ve Yeni Çağ Hareketi*, Dinler Tarihi Yayınları Derneği, Sempozyum: 08-09 Kasım 1996, Ankara.

51 Teodorova, a.g.e., s. 102.

52 Teodorova, a.g.e., s. 105.

geçtiğinde “Tanrım, Tanrım, benim gördüklerimi siz de görebilseydiniz canlı canlı bir an önce, Tanrının yanına gitmek isterdiniz.”⁵³ diye haykırır. O, ölüleri İsa'nın yaşında yani otuz üç yaşlarında görürmüş ve herkes sevdikleriyle beraber grup halinde dolaşmış. Vanga bu konuda şöyle demektedir: “Yerden iki adım yüksekte yürürmüş gibi uçarlar. Yeryüzü kirli olduğu için bu şekilde davranırlar. Her yerdeler ve inanılmaz hızla hareket ederler, o kadar ki, ben bir diyene kadar dünyayı dokuz kere dolaşabilirler.”⁵⁴ Onun dediğine göre, ölüer sözle değil düşünce ile irtibat sağlarlar, bu yüzden de Vanga yabancı ruhlarla çok kolay irtibata geçebilirmiş. Ruhlar dünyada geçirdikleri süreyle ilgili anılarını muhafaza ederler, onlarla ilgili soru sorup, öğüt verirler. Bu şekilde dünyadaki tanıdıklarının hayatlarına Vanga aracılığıyla müdahale edebilirlermiş. Anlaşılan o ki, dünyadaki hayatla ilgili bağları tam olarak kopmamıştır. Vanga'nın anlattığına göre, ruhlar sırada bekleyen tanıdıklarının etrafında dolaşırlar, kimin ilk olacağına karar verirler ve Vanga'ya onun hakkında bilgi verirlermiş.

Vanga'nın ölüm ve ötesi görüşü *karma/reenkarnasyon* inancı üzerine kuruludur. Ona göre beden ölümlüdür ve ölümden sonra çürür, geride ancak küçük bir kısmı kalır ve mükemmelleşmeye çalışır. Bu parça veya daha doğrusu parçacığın ne olduğunu Vanga tam olarak bilmediğini açıklamaktadır. Tam olarak ne olduğunu bilmesede bu parçacığın ruh olduğuna kanaat getirmiştir. Ölümden ve beden çürümesinden sonra, o kısım canlıların etrafında dolaşmaya devam eder. “Eğer etrafınıza dikkatli bakarsanız, etrafınızda dolaşmakta olan ölüer ruhlarını görebilirsiniz. Onları görebilen kimse, küçücük birer parlayan nokta olduklarını görecektir. Ama tabii ki siz göremezsiniz, size izin verilmemiştir.”⁵⁵ Vanga'ya göre ruhun etrafta kalmasının sebebi, kendini mükemmelleştirme çabasıdır. “Ruh kendini geliştirdikçe, nasıl öğrenciler bir sınıftan üst sınıfa geçiyorlarsa aynı şekilde o da bir üst seviyeye geçmektedir. Ancak en üst seviyenin ne olduğunu biz bilemeyiz.”⁵⁶

Vanga'ya göre deneyim kazanmak adına tekrar tekrar bedenlenen ruhsal varlık, minimum yüz elli kez reenkarne olur. Ona göre Dünya'da en az on iki bin yıl süre geçiren insan, yeterli bir gelişme aşamasına ulaştığında başka gezegenlere gider. Orda eğitimin bir üst safhasına tabi tutulur.

Vanga, ölen annesi hakkında neden konuştuğunu soran bir ziyaretçiye “Onu sen getirmedi, onlar (ruhlar) kendileri gelirler, çünkü ben onlar için bir kapıyım.”⁵⁷ şeklinde cevap verir.

Petır Bakov'un yanında iken trans sırasında Vanga şöyle der:

“Genç ruhların ışığı turuncu, daha yaşlı olanların eflatun, en yaşlılar ise koyu mor renkte ışırlarlar. Beyaz ve siyah ruhlar vardır. Siyahlar asla beyaza dönüşmezler, hatta o kapkara renkleri solmaz bile. Onların cezası ağırdır ve

53 Metodieva, *a.g.e.*, s. 62.

54 Metodieva, *a.g.e.*, s. 62.

55 Metodieva, *a.g.e.*, s. 71.

56 Metodieva, *a.g.e.*, s. 71.

57 Stoyanova, *a.g.e.*, s. 53.

sonsuz dek devam eder. Dünyadayken her birimizin ikişer ruhani öğretmeni vardır. Bu yol göstericiler görünmezdir ve karmaya müdahale etmelerine kesinlikle izin verilmez. Kaderi değiştiremezler, sadece bizi inceden yönlendirirler. Başka bir şey yapmalarına izin yoktur... Cennet ve cehennem diye bir şey yoktur, sadece çeşitli kademelerde eğitim vardır. Ölüm bir düzeltmedir. Dünyadaki görevini tamamladığı zaman ya üst seviyeye çıkıyorsun ya da vazifeni tam olarak yerine getiremediysen aynı seviyede kalıyorsun. Dünyaya her yeni gelişimde belleğimizi siliyorlar. Karma tarafından yazılan yeni kaderimizi yaşarken belleğimizi alıyorlar. Biz ailemizi kendi tercihimizle seçiyoruz daha doğmadan evvel. Ve asla onlarla aynı seviyede olmuyoruz. Böylece kendi çocuklarımız ile de... Reenkarne olmayan en alt seviyeden başlıyoruz, bu süreç yaratıcı güçle birleşmemize kadar devam ediyor.”⁵⁸

Kimlerin yeniden doğacağı ve dünyaya tekrar kaç kez gelindiği konularıyla ilgili farklı çevrelerde farklı görüşler belirtilir. Bir kısım düşünür, ruhun bir kez dünyaya gelmesiyle, en üst seviyeye ulaşana kadar yüzlerce kez tekrar doğabileceği görüşünü savunur. Vanga’ya göre, ruhsal gelişimini tamamlamak için varlık en az yüz elli kez reenkarne olmak zorundadır. Diğer bir görüş ise, canın son derece kıymetli bir hediye olduğunu ve onu geliştirme şansını kaçıran ruhların (kötülüğü yenemeyenler) reenkarne olma şansını da yitirdikleridir. Böylece sonsuz kadar gelişme şansını kaybeden ruhlar irade ve benlikten yoksun kalırlar. Vanga, bu ikinci görüşü savunmaktadır. Kötü ruhların yeniden doğma fırsatını elde edemeyeceklerine dikkat çeker.⁵⁹ Buna örnek aşağıdaki cümleler verilebilir.

“Çok kişi ona gelip sorardı: ‘Bana önceki hayatımda nasıl biri olduğumu söyle.’ O da cevap verirdi: ‘Sana önceki hayatının olduğunu kim söyledi?’ Bazıları da şunu sorardı: ‘Bir sonraki hayatımda ne olacağım?’ O da: ‘Sana sonraki hayatının olacağını kim söyledi? Sen şimdiki hayatına bak ve daha iyi biri olmaya özen göster.’ Grigoriy Grabavoy’un bir önceki hayatında ne olduğu sorusuna da Vanga hamal olduğunu ve çok çalıştığını cevabı verdi.”⁶⁰

Vanga, evvelki yaşamında bir kadın firavunun kızı olduğunu, annesinin de rüyasında görünüp şu an yaşadığı Paris’e onu görmek için çağırdığını paylaşmıştır. Ancak o zamanki komünist yönetim olası ajanlık suçlamalarını bertaraf etmek için onun ülke dışına çıkmasına izin vermemiştir.

Kuşkusuz Vanga’nın kehanet yeteneği, fiziki olmayan dünyayla sürekli iletişiminin beslenmektedir. Kendisine en fazla enformasyon bu kanalla ulaşmaktadır. Vanga’nın söylediklerinden ruhların iki türlü, iyi ve kötü olduğunu, iyi olanları beyaz renklerinden ve yerin hemen az üstünde süzülmelerinden, kötü olanları ise kayganlıklarından ayırt ettiğini öğreniriz. Daha büyük ölçekte, toplumu ilgilendiren kehanetler söz konusu olduğunda ise farklı bir ses duyar ve genellikle transa geçer. Vanga’nın söylediğine göre, ölmüşlerin ruhları gelir ve canları ne isterse onu yaparlarmış. Ziyaretçi de geldiğinde, gözlerinin önünde soldan sağa hareket eden resimler belirirmiş. İnsanlara, mekânlara, kazalara ve hatta bütün bir olaya

58 Bakov, *a.g.e.*, s. 32.

59 Seçkin, *a.g.e.*, s. 46-47.

60 Metodieva, *a.g.e.*, s. 71-72.

ait resimler görürmüş. Bazen o kadar çok ve hızlı hareket ederlermiş ki, onları anlatmaya yetişemiyormuş, lakin durduramıyormuş da.

Bunları gördükten sonra Vanga'nın, aynı anda iki dünyada yaşadığı söylenebilir: Reel dünyada ve bize görünmeyen ruhani âlemde. Her ne kadar fizik ötesi dünyayla kontak bizlere saçmave inanılmaz gelse de, onu ziyaret eden binlerce insanın buna şahit olması bunu desteklemektedir.

Vanga'yı araştırırken, onun bu tür konuları sadece akraba ve en yakın dostlarıyla paylaştığı gözümüzden kaçmamaktadır. Buna göre, onun bir kanonik? Dipnotla izah edelim. dine bağlı olduğunu savunmak güçtür. Onun dindarlığı, yüce bir gücün varlığına olan hissiyatından kaynaklanmaktadır. Vanga'ya göre, bu güç tek birdir ve uzaydaki kanunlar da evrenseldir. Tanrı'nın farklı doktrinler üzerine kurulan dünya dinlerinde farklı yorumlanması bir gerçektir ve bu yalnızca manevi sebeplerden değil, aynı zamanda tarihsel sebeplerden de kaynaklanmaktadır. Vanga'nın dindarlığı daha çok rasyonel bir dindarlık olarak tanımlanabilir. Zaten ölüm ve ölüm ötesi konusundaki görüşleriyle ilgili, en fazla eleştiriye gene kiliseden almıştır.

Bulgaristan Ortodoks Kilisesine bağlı olan ve onun adına konuşan Rahip Viserion, Vanga ile ilgili yorum yaparken *Okültizm* ve *Teosofi* kelimelerini kullanmaktadır. Ona göre okültizm, *saklı, gizli* anlamlarına geldiği için içinde bir Tanrı gücü aranabilir. Ancak bu insanları aydınlatan, Tanrı'nın nurlu nimeti ile hemen hemen bütün ilahi olmayan dinlerde bulunan okültizm inancında olan ve mucize gibi görünen olayların arasında büyük fark vardır. Bu fark da olayların geldiği kaynaktır. Viserion'a göre, okültizmdeki olaylar ile Vanga'nın olayları aynıdır. Onların kaynağı Tanrı değil karanlık güçlerdir. İnsanın parapsikoloji güçlerinin olup olmadığı ile ilgili çok araştırma yapılmasına rağmen belirgin bir şey bulunmamıştır. Eğer kişi bir paranormal şey yaptıysa, bu ya Tanrının yardımıyla ya da kara güçlerin yardımıyla mümkün olmuştur. Normal ötesi güçler, insana ait değildir. Okültizmin Hristiyanlıkla hiçbir bağlantısı olmadığı da unutulmamalıdır. Okültizmdeki kara güçler, ki bunlar çoğu kez İblis adıyla adlandırılmıştır, kullandıkları kişilerin ağızıyla kendilerini Tanrı'yımış gibi tanıtıp insanları şaşkına döndürebilirler. Bu anlamda Vanga'yı da kullandıklarında, onu dindarmış gibi ve bilgileri Tanrı'dan ya da Tanrı'nın elçisinden almış gibi gösterip, insanlara istediklerini rahatça söyleyebilmişlerdir.

Rahip Viserion'a göre, Teosofi, her ne kadar *Tanrı Bilgeliği* anlamına gelse de, her sahte öğretilerde olduğu gibi sadece iddialı bir isimden fazla bir şey değildir. Aslında bu, Tanrı'nın kutsal kitabındaki öğretilerine tamamen zıt bir öğretilerdir. Önümüze bilgelik gibi sunulan bir şey, aslında bizi yanlış yola götürebilir. Kolaylıkla söyleyebiliriz ki, cehenneme giden yol her zaman insana hoş gelen şeylerle süslenmiştir. Teosofide bu süsler *Gök Krallığı* veya *Nirvana* olarak önümüze çıkmaktadır. Vanga'nın ölüm ve ölüm ötesi görüşlerinde de bu tür ifadeler kullanılmıştır.

Dr. Metodieva'ya göre, Vanga'nın söyledikleri kendine özgüdür ve ne kadar doğu dinlerindeki inanışlarına benzese de, Vanga'nın onlardan etkilenmesi mümkün değildir. Dr. Metodieva kitabında şöyle der: "Vanga annem âmâ, okumamış, karma

ve reenkarnasyon gibi şeylerden haberi olmayan biriydi. Ailemizde hiç kimsenin bunun hakkında en küçük bir bilgisi olmadığı için de bizden duyması da mümkün değildi. 1989 yılına kadar, yani Komünizmin düşüşüne kadar ruhun yeniden doğması gibi konularla ilgili konuşmak mümkün olmayan bir tabu idi. Bu yüzden bütün söyledikleri kendi uydurması değil, ona gökten söylenirdi o da bizlere aktarırdı.”⁶¹

Vanga'nın gelininin de vurguladığı gibi, o dönemlerde din hakkında konuşmak pek mümkün gibi görünmese de imkânsız değildir, özellikle de eğer partinin içinde yüksek statülü biri tanıdığımız ise bu daha da kolaylaşabilmektedir. Vanga'nın ziyaretine gelen biri de Komünist Partisinin ve Bulgaristan'ın devlet başkanı Todor Jivkov'un kızı Lüdmila Jivkova'dır. İkisinin yakınlığı bilinen ve hemen hemen bütün kaynaklarda geçen bir şeydir. Yazımızın başlarında da bahsettiğimiz gibi Svetoslava Tadarkova'nın *Gizemler ve Gerçekler* adlı belgeselindeki hem Vanga ile ilgili hem Lüdmila Jivkova ile ilgili bilgileri hem de ikisinin ilişkilerini ele almaktadır. O belgeselde, o dönemdeki önemli devlet adamlarından ve resmi evraklarından bilgi toplayarak Lüdmila ile ilgili inanılmaz bilgiler sunmaktadır. Bizi ilgilendiren en önemli bilgilerden biri, Lüdmila'nın birçok kez yurt dışına çıkıp ki, o dönemde bu neredeyse imkânsız bir şeydir, Hindistan, Çin, Meksika gibi ülkeleri gezmesidir. Belgeselde Onun, Hindistan'dayken birçok guru ile tanışıp bir dönem oradaki mağara tapınaklarında kalıp eğitim aldığı bile gösterilmiştir. O dönemin Meksika konsolosu röportajında, kendisine hediye olarak gelen Hinduizm felsefesi ile ilgili bir kitabını, Lüdmila'nın amansız ricaları karşısında dayanamayıp ona verdiğini açıklamaktadır. Lüdmila Jivkova'nın kendisini bu öğretilere aşırı kaptırdığı, babasının bir dönem onu evde kilitli olarak tuttuğu da bilinmektedir. O kadar çok kaptırmış ki, kendini Tanrı ve yeryüzündeki Tanrısal Nur (burada Tanrı, İlahi dinlerdeki Tanrı değil Hinduizm'deki Tanrı olarak anlaşılmalı) olarak görmeye başlamış. Daha sonra da insanlık için kendini öldürmüştür. Bu bağlamda da Vanga'nın bu konularla ilgili bilgi edinmesi mümkün olarak görünmektedir.

Vanga'nın ölüm ve ölüm ötesi görüşleri ile ilgili yazdıklarımızı noktalayıp onun, kötülük problemiyle ilgili söylediklerini analiz etmeye çalışacağız.

4. Vanga'nın Kötülük Problemine Bakışı

Vanga'nın hayatı ve Tanrı ile ilgili görüşlerini incelerken, aslında onun kötülük problemiyle ilgili düşündüklerini de az çok sezmiş oluyoruz. Aslında, Vanga'nın kötülük problemiyle ilgili doğrudan bir görüşü yoktur.

Vanga'nın Tanrı anlayışı, klasik Hristiyan öğretilerinden farklılık arz etmektedir. Onun bu anlayışı, ister istemez diğer konularda da farklılık yaratmaktadır. Tanrı'nın insanların içinde olduğu, bütün insanların gelişmekte olan birer Tanrı prototipi oldukları düşüncesi bunun en bariz örneğidir. Başka bir yerde ise Vanga şöyle der:

61 Metodieva, a.g.e., s. 71-72.

"... Biz daimiyiz ve de yalnız değiliz. Evrensel bütünlüğün bir parçasıyız. Şunu bilin ki, Tanrı her şey değildir. Çünkü her şey çok fazladır, her şey ondan bile fazladır. Tahmin bile edemezsiniz... Her birimiz bir gizemiz, çünkü Hakikat üretiyoruz... Biz hepimiz Tanrı'yız ve Tanrı içerisinde tüm ruhları barındırır. Başka bir deyişle biz gelişmekte olan Tanrı'yız ve yürümemiz gereken yoldan gidiyoruz... Kaderimizden..."

Bizi üstün yapan bedenimizle yaptıklarımız değil, beynimizle yaptıklarımızdır. Gelecekte olacağın varlığın gözleriyle kendine bir bak, Mutlak Gözetici'nin gözleriyle. O zaman kendine ne kadar güleceksin, bir bilsen!

Biz ve çevremizdeki her şey bir bütünü parçasıyız, ayrı değiliz. Bütünü bağlantılıyız, yalnız değiliz..."⁶²

Vanga, tüm varlıkların ortak bir Kozmik Zekâ oluşturduğundan söz eder. Bundan dolayı her birimiz kendi zekâmızı, yaratıcılığımızı geliştirmek sorumluluğunu taşıyoruz. Var olanın temel vazifesi dünyasal, maddesel yaratıcılık değildir, kendi zihinsel gelişimini ilerleterek, Ortak Zekânın gelişmesine katkı sağlamaktır.

"İleride daha zengin olma mücadelesi sona erecek. Çünkü önemli olan, daha akıllı olmaktır, zira Bilinç (Zekâ) ortaktır, kolektiftir. Parçalara ayrılmaz. Ve en önemlisi, evrendeki her şeyin oluşturduğu Ortak Bilinç, şu anki bilgisayar gibi şeylere karşı mücadele verecektir.

Her birimiz evrenin mikroskobik bir parçasıyız ve hepimiz biriz. Her birimiz benzersiz olmamıza karşın bir bütünü oluşturuyoruz.

Her insan, kim olursa olsun, dünyaya belirli bir görev ile gelmiştir: Hayatı her alanda yaşatmak ve onun, şu anda bilemeyeceğimiz bir takım kozmik hedefler doğrultusunda gelişimine katkıda bulunmak.

Burada bulunma sebebimiz, yaratıcı olma vazifemizdir. Mekânı fikirlerle ve bilgelikle doldurmak için yaratılmışız. Varoluşun temeli bilinçtir ve bir gün düşüncenin avatarları olan Budalara ve İsalara erişeceğiz..."⁶³

Vanga için realite, normal anlayışın ötesindedir. O kör olmasına rağmen insanların algı sınırlarının ötesini duyumsayabilmektedir. Ve herkesin gerçek diye bildiğinin yanılgı olduğunu, lakin bunları kelimelere dökemeyeceğini izah etmeye çalışmıştır. En basit dille, insanlar kendilerini sevgiye açma yoluyla ruhsal varlıklarını geliştirmeli, aksi takdirde bu yükselişin, ruhsal temizliğin gecikerek, sonra çok daha fazla ıstıraba neden olacağını söylemektedir. Çünkü insanlar, gerçek sandıklarının aslında hiç de öyle olmadığını anladıklarında buna hazırlıklı olmayan varlıkları nasıl bir şaşkınlık, panik ve belki de hayal kırıklığı beklediğini ve bu bilinçli kaos aşamasını atlatmanın ne kadar güç olacağını göreceklerdir.

Vanga, son nefesine kadar insanlara öğretilerini anlatmaya devam etmiştir. İnanıldığı şeyleri herkese anlatıp insanları ve dünyayı daha iyi bir hale getirmeye çalışmış gibi görünmektedir. Söylediklerinin birçok yerinde pozitif olmaktan bahsederek, her şeyin iyiye gittiğini söylemektedir. Gözlerini hayata açtığı andan itibaren son nefesine kadar, fakirliğin en şiddetlisi, gözlerini kaybetme, ağır hastalıklar, küçük

62 Seçkin, *a.g.e.*, s. 57.

63 Seçkin, *a.g.e.*, s. 57.

yaşta annesiz kalma, iki dünya savaşı, komünizm rejimi ve nice zorluklar içerisinde yaşayan Vanga'nın bu kadar pozitif kalabilmesi hayranlık uyandıran bir şeydir. O, şöyle der:

“...Korkmayın! Korkuyla yaşanmaz. Birbirinize yardım edin! Şu anda kötülük iyilikten fazla gibi görünse de çok yakında bu değişecek. Şu anda herkes para ve altın için yaşar, bu değersiz şeyler için kendilerini satar ve bu böyle devam ederse insanlığı yeryüzünden silecektir. Her şey sizin elinizdedir. Tekrar söylüyorum, korkmayın, korkuyla yaşanmaz. Çok yakında kötülük ve iyilik yerlerini değiştirecektir...”⁶⁴

Vanga felsefesinin merkezinde duran şey insandır. Evreni oluşturan, onu ayakta tutan, düzenleyen, yok edebilen ve sonsuza kadar idare edebilen varlık insandır. İnsan yok olmaz, o buradaki görevini tamamladıktan sonra Tanrı ile birleşip evrendeki etkisini devam ettirmektedir. Eğer dünya üzerinde savaşlar, ölümler vb. kötü şey varsa bu insanın kötülüğünden çıkmaktadır. Doğal afetler dediğimiz şeyler de insanın kötü düşüncelerinden çıkan ve evrende sonsuza kadar kalan, negatif enerjiden kaynaklanmaktadır. Yani, insan kendisi Tanrı olduğu için evrende olan biten bütün olaylar onun etkisinden kaynaklanmaktadır. Kısacası, Vanga'nın da dediği gibi, her şey insanın elindedir.

Sonuç

Genel anlamda, Vanga hakkındaki görüşler iki ana ve zıt kutupta toplanmaktadır; Vanga'yı sevenler ve Kilise. Bu iki grup onun hakkında halen çetin bir tartışma içerisinde. Vanga'yı azize, Tanrı elçisi vb. şekilde sayanlar onun hakkında yapılan olumsuz yorumları duymak bile istemezler. Bunun en büyük nedeni zorlu savaş günleriyle birlikte komünist rejimden sığınabilecekleri, güvenebilecekleri tek insanın o olmasıdır.

Kilise ise, ne kadar gerekçe sunsa da onu afaret edemiyordur. Bunun en büyük nedeni ise Bulgar halkının Vanga'ya olan desteğidir. Komünizmden sonra, dine daha yeni yeni dönmeye çalışan halkı karşısına almak hiçbir din adamın göze alabileceği bir şey değildir. Ne zaman Vanga aleyhine bir söz söylenirse, halk hemen ayaklanıp onu savunmaya başladığı için, bu tartışma bir neticeye ulaşmadan devam etmektedir.

Vanga'nın Tanrı anlayışı ise başka bir tartışma konusudur. Hayattayken kendisi, ölümünden sonra ise akrabaları ne kadar onu bir Ortodoks Hristiyan olarak göstermeye çalışsa da yaptıkları ve söylediklerinin Hristiyanlığın ana kanunlarına çok ters olduğu kolaylıkla görülebilir. Evinde ikonlar ve İncil bulundurup insanlara da onları tavsiye eden Vanga'nın, Tanrı ve İsa hakkındaki görüşleri, Kilise inancının tam tersidir. Tanrı hakkında uyuşan tek nokta belki de Tanrı'nın tek olması görüşüdür. Ancak o, Tanrı'ya bir isim bile koyamamaktadır ve O'nu bir ışık olarak tanımlamaktadır. Vanga'nın görüşüne göre bütün varlıklar Tanrı'nın bir parçasıdır

64 Metodieva, *a.g.e.*, s. 108.

ve mükemmele ulaşınca Tanrı ile tekrar birleşme gerçekleşecektir.⁶⁵ Ona göre bütün dinler aslında aynı güce inanmaktadırlar ve onu ne adla adlandırdıklarının hiçbir önemi yoktur, çünkü herkes Tanrı'nın bir parçasıdır ve nihayetinde ona dönecektir. Bu yönüyle onu neredeyse tipik bir dini çoğulcu gibi görmek mümkündür.

Tanrı hakkındaki görüşlerinde bazı noktaları Hristiyanlıkla uyuşuyorsa da ölüm ve ölüm ötesi görüşlerinde aynı şey söylemek güçtür. Vanga'nın yakınları onun uzak doğu dinleri ile ilgili hiç bilgisi olmadığını ve bu dinler hakkında haber alma imkânının da olmadığını savunuyorlarsa da onun ölüm sonrası görüşlerinin Hinduizm ve Budizm'le büyük oranda örtüştüğünü görmekteyiz. Ruhun ebediliğini ve onun her bir ölümle daha yüksek bir mertebeye ulaşma şansı bulduğunu savunan Vanga, *nihayetinde ruh en yüksek mertebeye ulaşır ve Tanrıyla birleşir* görüşünü savunmaktadır. Onun ölüm ötesi görüşleri tam olarak *Karma* inancı üzerine kuruludur.

Genel olarak Vanga'nın din felsefesi anlayışı, klasik Hristiyan öğretilerinden farklılık arz etmektedir. Kötülük problemi ile ilgili söyledikleri de bu şekildedir. Vanga, tüm varlıkların ortak bir Kozmik Zekâ oluşturduğundan söz etmektedir. Bundan dolayı her birimiz kendi zekâmızı, yaratıcılığımızı geliştirmek sorumluluğunu taşıyoruz. Var olanın temel vazifesi dünyasal, maddesel yaratıcılık değildir, kendi zihinsel gelişimini ilerleterek, Ortak Zekânın gelişmesine katkı sağlamaktır. Ona göre her şeyin merkezi insan olduğu için, evrenimizde olan biten her şey insana bağlıdır. Eğer etrafımızda kötü bir şey oluyorsa bu kesinlikle insanların yaptıklarından ya da yaydıkları negatif enerjiden kaynaklanmaktadır.

Kaynakça

- Bakov, Petır, *Na Kolene Pred Vanga*, Sofia, 2003.
- Baloğlu, Adnan Bülent, *İslam'a Göre Tekrar Doğuş Reenkarnasyon*, Kitâbiyât Yay., Ankara, 2001.
- Hick, John, *İnançların Gökkuşağı*, (çev.: Mahmut Aydın), Ankara Okulu Yay., Ankara, 2002.
- Gürsu, Orhan. "Değişen Dünyada Aile ve Psikolojik Problemler." *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17 (1) (2015): 99-130.
- Metodieva, Zdravka, *VANGA Kakvato Ya Poznavah*, Fakel Yay., Sofia, 2015.
- Michel, Thomas, *Hristiyan Tanrıbilimine Giriş*, Orhan Basımevi, İstanbul, 1992.
- Ögke, Ahmet, "Bir Tasavvuf Terimi Olarak Ricalü'l-Gayb -İbn Arabi'nin Görüşleri-", *Tasavvuf (İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi)*, Yıl: 2, sayı: 5, ss. 161-201.
- Özdamar, Mustafa, *Ladikli Ahmed Ağa*, Kırk Kandil Yay., İstanbul, 2012.
- Seçkin, Renan, *Kâhin Vanga*, Sınır Ötesi Yay., İstanbul, 2009.
- Stoyanova, Krasimira, *VANGA*, ABG Yay., Sofia, 2006.
- Teber, Ömer Faruk, *Bektaşî Erkannâmelerinde Mezhebi Unsurlar*, Ankara 2008.

65 Ömer Faruk Teber, "Bektâşîlikte Otorite," *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür, ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 2017, C. XIV, S.1, s. 86.

- Teber, Ömer Faruk, "Bektâşilikte Otorite," *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür, ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 2017, cilt: XIV, sayı: 1, s. 78-95.
- Teodorova, Svetla, *VANGA Otvid Predela*, İztok-Zapad Yay., Sofia, 2011.
- Visarion, Rahip, *Otvukit*, y.y., Sofia, 2011.
- <http://fondacia-vanga.com/> (27.04.2016).
- <http://www.holytrinityorthodox.com/calendar/los/November/13-01.htm> (28.04.2016).
- https://en.wikipedia.org/wiki/John_Chrysostom (28.04.2016).
- <https://www.24chasa.bg/Article/815531> (10.05.2016).
- <https://www.youtube.com/watch?v=dlyBlmWO3CU> (15.05.2016).

